

Eigarskapsmelding

Vaksdal kommune

2018 -

Innhold

Vedtakshistorikk	3
Innleiing	4
Formål med eigarskapsmeldinga:.....	4
Bakgrunn.....	4
Eigarskapsmelding definisjon	5
Oppfølging av selskapskontroll.....	6
Selskapsformer	7
Mål.....	8
Visjon og verdigrunnlag.....	8
Effektmål for kommunalt eigarskap:	8
Mål med Eigarskapsmeldinga for Vaksdal kommune:	8
Generelt om styrande dokument ved eigarstyring av kommunale selskap.....	9
Prinsipp for utøving av eigarskap i Vaksdal Kommune	10
Prinsipp for eigarskap i Vaksdal Kommune	10
Kommunens prinsipp for god eigarstyring	10
Nærmare om prinsipp 1: Val av Selskapsform	11
Nærmare om prinsipp 2: «Kommunen set klare mål og resultatkrav til selskapa.»	11
Nærmare om prinsipp 3: «Eigaravgjerder og vedtak kan berre det einskilte eigarorgan fatte/gjere.»	12
Nærmare om prinsipp 4: «Kommunen utøver sin eigaroppfølging gjennom rapportering, dialog og kontroll»	12
Nærmare om prinsipp nr 5: Styret sin samansetnad er kjenneteikna av kompetanse, kapasitet og mangfald ut frå eigenarten ved selskapet.....	14
Nærmare om prinsipp 6: «Styret sitt arbeid bør vere strukturert, kompetent og vere gjenstand for jamnlege evalueringar»	16
Nærmare om prinsipp 7:» Det skal være openheit knytt til kommunen sitt eigarskap i selskap.» ..	17
Nærmare om prinsipp 8: «Kommunen sitt eigarskap skal bidra til samfunnsansvarleg forretningsdrift»	18
Eigaroppfølging – mynde, roller og oppgåver	19
Politisk og administrativ eigaroppfølging	19
Kommunestyret	19
Formannskapet.....	19
Ordføraren.....	20
Fullmektig	20
Valnemnd	20
Eigarmøter mellom kommunen og selskap og foretak	20
Rådmannen	21
Rutinar /årshjul for eigarskapsoppfølging i Vaksdal kommune	22

Eigarstyring oversikt over portefølje	23
Aksjeselskap.....	24
Interkommunale Selskap.....	Feil! Bokmerke er ikke definert.
Kommunalt føretak	30
Interkommunalt samarbeid, jf kommunelova § 27.....	30
Samvirkeføretak	34
Vertskommunesamarbeid	35
Anna.....	37
Vedlegg:	39
Aksjeselskap.....	40
Interkommunalt selskap	42
Kommunalt føretak	44
Vertskommune etter kommunelova kapittel 5 A.....	46
Interkommunalt samarbeid (§ 27 selskap).....	46
Framlegg til ny lovføresegn om interkommunalt samarbeid i ny kommunelov (Prop 46 L (2017 – 2018))	47
Selskapskontroll.....	47

Vedtakshistorikk

Utarbeidd	Vedtatt	Ansvar for revidering	Revidert

Innleiing

Formål med eigarskapsmeldinga:

Ei eigarskapsmelding er eit overordna politisk styringsinstrument for verksemdar som er lagt til eit anna rettssubjekt, eige styre, ein vertskommune eller til eit anna interkommunalt organ.

Hovudmålsetnaden med denne meldinga er å gje eit oversyn over Vaksdal kommune sitt eigarskap, samt å etablere reglar og rutinar som skal gjelde ved forvaltninga av eigarskapa.

I eigarskapsmeldinga legg kommunen eigarskapsstrategiar for dei selskap som kommunen har eigarandelar i. Gjennom meldinga vil selskapa få klare styringssignal frå Vaksdal kommune som eigar. På den måten vil eigarskapsmeldinga gje nærmare forventningsavklaringar og tydelege rammer for selskapene som Vaksdal har eigarinteressar i.

Meldinga tek sikte på å gje eit konkret budskap frå eigar om kva som er forventa av dei einskilte selskap. Det går fram av oversynet som er tatt inn til slutt i meldinga. I tillegg er dei einskilte selskapa venta å rette seg etter dei generelle styringsprinsippa som er uttrykt i første delen av eigarskapsmeldinga.

Meldinga tek også sikte på å uttrykkje kommunens forventningar til, og rutinar for, eigarskapsdialogen mellom selskapa og kommunen, under dette informasjon til Kontrollutvalet.

Dessutan uttrykkjer eigarskapsmeldinga konkrete forventningar til aktørane i oppfølginga av eigarskapen, under dette representantar frå kommunen i styrande organ, til styret, til styreleiar og til kommunens eigen oppfølging til dømes gjennom Kontrollutvalet og Rådmannen.

Eigarskapsmeldinga tek også stilling til kva for opplæring kommunen vil gjennomføre for å sikre ei forsvarleg eigarskapsoppfølging.

Endeleg må det nemnast at meldinga er utarbeidd på bakgrunn av gjeldande tilrådingar til kommunens eigarskapsforvaltning, uttrykt gjennom KS sine tilrådingar, NUES og Vaksdal Kommune Eigarskapskontroll av September 2015. I tillegg er det freista å imøtekome framlegg til endringar i forarbeidet til ny kommunelov der det passar.

Bakgrunn

Kommunelova kap 12 med føresegner skal kommunane føre kontroll med forvaltninga av kommunane sine eigarinteresser i selskaper. KS har utarbeidd egne «Anbefalinger om eierskap, leiing og kontroll av kommunalt/fylkeskommunalt eide selskaper og foretak» Det er tilrådd å gjere ein gjennomgang av verksemd som er organisert som sjølvstendige rettssubjekt, eller interkommunale organ, ved å lage ei eigarmelding.

Eigarskapsmelding definisjon

Ei eigarskapsmelding er eit overordna politisk styringsinstrument for verksemd som er lagt til eit eige rettssubjekt, eller eit eiga styre etter kommunelova § 27. Ei eigarskapsmelding bør som minimum ha tre hovudpunkt:

- Oversikt over kommunens verksemd som er lagt i selskap og interkommunale samarbeidstiltak
- Prinsipp for eigarstyring
- Formålsdiskusjon og selskapsstrategi knytt til dei ulike selskapa

I framlegg til ny kommunelov er det foreslått følgjande minimumskrav til ei eigarskapsmelding:

«26-1 Eierskapsmelding

Kommuner og fylkeskommuner skal minst én gang i valgperioden utarbeide en eierskapsmelding som skal vedtas av kommunestyret eller fylkestinget selv.

Eierskapsmeldingen skal inneholde

- *kommunens eller fylkeskommunens prinsipper for eierstyring*
- *en oversikt over selskaper, kommunale eller fylkeskommunale foretak og andre virksomheter som kommunen eller fylkeskommunen har eierinteresser eller tilsvarende interesser i*
- *kommunens eller fylkeskommunens formål med sine eierinteresser eller tilsvarende interesser i virksomhetene nevnt i bokstav b.»*

Bakgrunnen for dette framlegget er utførleg handsama i NOU 2016: 3 der det mellom anna vert vist til at sjølv om den formaliserte lovgevna for eigarskapa går fram av regelverket som gjeld for den konkrete selskapsformen, er dette noko som gjeld for alle eigarar. Den særskilte kommunale eigaroppfølginga er ikkje lovregulert. Det kan vere trong for eigarmøter eller anna direkte kontakt mellom kommunen og selskapet. Eller det kan gjelde utarbeiding av styringsdokument så som prinsipp for eigarstyring, eigne selskapsstrategiar for den einskilte selskap eller eigarskapsmelding.

I forskningsrapporten *Kommunale selskap og folkevalgt styring gjennom kommunalt eierskap* (NIBR-rapport 2015:1) har Norsk institutt for by- og regionforskning undersøkt i kva grad og korleis norske kommunar tek i vare omsynet til god folkevalgt styring over den delen av verksemda som er organisert i fristilte selskap.

Funna var mellom anna:

«Flere kommuner har imidlertid flere utfordringer med eierstyringen. Dette omfatter blant annet:

- *manglende prestasjonskrav til selskapene*
- *manglende interesse fra lokalpolitikere*
- *ordførere som ikke har tilstrekkelig informasjon for å drive eierstyring*
- *utfordringer med å få til en bred folkevalgt forankring av eierstyringen*
- *manglende involvering av kommuneadministrasjonen.*

I tillegg inngår ofte selskapene i komplekse eierstrukturer som kan gjøre det vanskelig å holde oversikt og fordele ansvar. Dette innebærer risiko for at den politiske kontrollen med selskapene blir svekket, og et demokratisk underskudd.

Vidare understrekar utvalet at:

«Ettersom eksterne virksomheter forvalter offentlige midler og produserer offentlige tjenester er det behov for sterkere rettslige virkemidler for å sikre god eierstyring. Ved å legge kjernevirksomhet ut i et selskap vil kommunens innbyggere bli avhengig av selskapets tjenester. Dårlig eierstyring kan føre til at innbyggerne ikke får det de har krav på. Hensynet til rettssikkerhet er derfor også et argument for skjerpet krav til kommunens eierstyring.»

(Kilde: Prop. 46L (2016 – 2017))

Gjennom lovfesting freistar departementet dermed å oppnå:

- Meir merksemd og medvetskap om eigarstyring
- At det er mogeleg for kommunen sjølv og innbyggjarane å følgje med på viktige kommunale ansvarsområde som vert handtert og utført av selskap
- Forankring av eigarskapspolitikken i breie politiske prosessar

Oppfølging av selskapskontroll

I Vaksdal kommune Eigarskapskontroll (Selskapskontroll 2015) tilrår vår revisjon Deloitte følgjande:

- Utarbeide ei eigarskapsmelding som jamleg blir oppdatert. Ei eigarskapsmelding kan mellom anna omfatte kva selskap kommunen eig, kvifor kommunen har eigardelar i selskapet, kven som er representert frå kommunen i dei styrande organa og korleis kommunen ønskjer å følgje opp selskapa.
- Formulere ein eigarskapsstrategi for selskap kommunen eig. Omfanget av denne Strategien kan tilpassast eigardel i dei einskilde selskapa, men det bør gå fram kvifor kommunen eig selskapet og kva forventningar kommunen har til eigarskapet i framtida. Eigarskapsstrategi for dei einskilde selskapa kan gjerne gå fram av eigarskapsmeldinga.
- Årleg informasjon til kommunestyret om eigarskapa til kommunen, slik at dei folkevalde er kjent med eigarskapsforvaltninga til kommunen. Dette kan mellom anna gjerast ved å legge fram eigarskapsmeldinga og eventuelt årsmeldinga til selskapa årleg for kommunestyret. Rutinar for dette kan gå fram av eigarskapsmeldinga.
- Utarbeide retningslinjer for utøving av styreverv som medverkar til å klargjere rolle og mandat. Desse kan gjerne inngå som ein del av eigarskapsmeldinga.
- Utarbeide retningslinjer for kva kriterium som skal leggjast til grunn ved val av styrerepresentantar. Dette kan gjerne inngå som ein del av eigarskapsmeldinga.
- Sikre at alle folkevalde og styrerepresentantar får tilstrekkeleg opplæring knytt til dei ulike aspekta ved eigarskapsforvaltning og styrearbeid.
- Sørge for at styrerepresentantar blir registrert i Styrevervregisteret enten ved at kommunen og kommunale selskap melder inn, eller at dei einskilde styrerepresentantar registrerer seg.

Selskapsformer

Eigarform	Rettssubjekt	Ansvar for selskapet sine pliktar	Øvste mynde	Lovheimel
Aksjeselskap heleigd	Eige	Avgrensa	Genralforsamlinga	Aksjelova
Aksjeselskap deleigd	Eige	Avgrensa	Generalforsamlinga	Aksjelova
Kommunalt foretak	Integrert del av kommunen	Uavgrensa	Kommunestyret	Kommunelova
Interkommunalt selskap	Eige	Uavgrensa	Representantskap	Lov om interkommunale selskap
Stifting	Sjølvstendig	Avgrensa	Styret	Lov om stiftelser
Vertskommunesamarbeid	Integrert del av kommunen	Uavgrensa	Kommunestyret	Kommunelova
Interkommunal samarbeid	Integrert del av kommunen eller eige rettssubjekt	Uavgrensa	Kommunestyret/styret	Kommunelova § 27
Samverkeføretak	Eige	Avgrensa	Årsmøtet	Lov om samvirkeforetak

Mål

Visjon og verdigrunnlag

Vaksdal kommune har vedtatt «Bynært bygdeliv som sin visjon» jf. Vaksdal kommune samfunnsdel 2017 – 2028)

I samfunnsdelen vedtok kommunen dessutan verdigrunnlaget:

1. Nyskapande
2. Open
3. Samhald

Verdigrunnlaget til kommunen er sektorovergripande og skal liggje til grunn for all kommunal verksemd, også oppfølging av det kommunale eigarskapet.

Effektmål for kommunalt eigarskap:

Kommunen blir ein aktiv og langsiktig eigar og har tilstrekkeleg kontroll over verksemda i selskap kommunen har eigarskap i.

Mål med Eigarskapsmeldinga for Vaksdal kommune:

Sikre heilskapeleg og medveten styring av kommunale eigarinteressar i selskapa.

Sikre at selskap og foretak driv innanfor vedtekne vedtekter.

Gje eit samla oversyn over selskapsrelatert informasjon over foretak, selskap og interkommunale samarbeid kommunen har eigarinteressar i.

Uttrykkje kommunen sin eigarstrategi.

Sikre ein aktiv og systematisk politisk og administrativ oppfølging av eigarskapet og trekkjer under dette grensene for det politiske og administrative arbeidet ved eigarstyringa.

Sikre at kommunens eigarstyring er i samsvar med nasjonale tilrådingar.

Generelt om styrande dokument ved eigarstyring av kommunale selskap

Kommunestyret har generell mynde til å styre alle verksemdar som er organisert innanfor kommunen sine eige organ. Når ei verksemd er organisert som sjølvstendig rettssubjekt, kan ikkje kommunen nytte instruksjon, og må i staden styre gjennom andre verkemiddel eller gjennom eigarstyring.

Styring gjennom eigarposisjon legg avgrensingar på kva form og innhald styringa kan ha. Det er selskapslovgjevinga som legg dei juridiske rammene for eigarstyring og selskapsleiing.

Vedtekter eller selskapsavtale er lovfesta styringsdokument som regulerer dei viktigaste relasjonane mellom eigarane og mellom eigarane og selskapet.

Eigaravtale blir vedteken av alle eigarar i tillegg til vedtekter/selskapsavtale. Eigaravtaler er meint som eit verkty for å skape gjennomsiktige tilhøve og forutsigbarhet i eigarskapet av kommunalt eigde selskap. Eigaravtalene vil ofte innehalde en klarlegging av grunnlaget for etablering av selskapet, eigarane sin bakgrunn for etablering, strategien deira for eigarskapet og tydeleggjering av styringsmekanismene i selskapet. Det er verdt å merke seg at selskapslovgjevinga og vedtekter/selskapsavtale går foran ein slik avtale.

Aksjonæravtale er ein eigaravtale for eigarane i eit aksjeselskap. Aksjonæravtaler blir ikkje alltid inngått mellom alle aksjonærer. Aksjonæravtaler reguler ofte spørsmål som finansiering, aksjeovergang og utbetaling av utbytte.

Tenesteavtale: Kommunalt eigde selskap er ofte oppretta for å utføre tenesteproduksjon på vegne av deltakarkommunane. I desse høva er det turvande å utarbeide avtaler mellom selskapet som tenesteleverandør og kommunen som bestillar av tenester frå selskapet.

Prinsipp for utøving av eigarskap i Vaksdal Kommune

Prinsipp for eigarskap i Vaksdal Kommune

- Vaksdal kommune skal utøve sitt eigarskap profesjonelt innanfor ramma av norsk selskapslovgjeving og vere bygd på ållment aksepterte eigarstyringsprinsipp og på erfaring frå andre samanliknbare kommunar.
- Eigarstyringsprinsippa skal vise korleis kommunen skal opptre som eigar og kva for forventningar kommunen stiller til selskapa. Formålet med prinsippa er å avklare roller og ansvar, sikre opne, ryddige avgjerdssprosser, redusere risiko og fremme verdiskaping.
- Vaksdal kommune sine prinsipp for god eigarstyring gjeld i utgangspunktet i styring av alle heleigde og deleigde selskap.

Kommunens prinsipp for god eigarstyring

1. Kommunen skal etablere og avvike selskap på bakgrunn av ein grundig analyse av kommunen sitt behov og mål for verksemda.
2. Kommunen set klåre mål og resultatkrav til selskapa.
3. Eigaravgjerder og vedtak kan berre det einskilte eigarorgan fatte/gjere.
4. Kommunen utøver sin eigaroppfølging gjennom rapportering, dialog og kontroll
5. Styret sin samansetnad er kjenneteikna av kompetanse, kapasitet og mangfald ut frå eigenarten ved selskapet.
6. Styret sitt arbeid bør vere strukturert, kompetent og vere gjenstand for jamnlege evalueringar
7. Det skal være openheit knytt til kommunen sitt eigarskap i selskap.
8. Kommunen sitt eigarskap skal bidra til samfunnsansvarleg forretningsdrift.

Nærmare om prinsipp 1: Val av Selskapsform

Val av selskapsform vil gje rammer for utøving av eigarskapen. Kommunen kan i utgangspunktet fritt velje kva for selskapsform ein ynskjer. Men før kommunen avgjer kva for selskapsform som er mest føremålstenleg i høve til dei motiv kommunen har lagt til grunn for danninga av selskapet, er det viktig å gjere ei grundig vurdering. Selskapsformen lyt ta omsyn til dei oppgåver og funksjonar selskapet er meint å utføre, og kva for rammeføresetnader selskapet treng.

Før val av selskapsform skal kommunestyret vurdere følgjande:

- Mogelegheit for politisk styring. Mogelegheit for innretning av aktivt og strategisk eigarskap, samt eigarskapskommunane si reelle styring gjennom representasjonsmodellar
- Økonomisk ansvar: Kva for pliktar tek kommunen på seg vs. Selskapet.
- Risikovurderingar: Økonomisk, marknadsutsikter, miljø- og samfunnstryggleik, kvalitet og kvantitet av den kommunale tenesta og tilhøvet til tenestemottakar/innbyggjar.
- Selskapet sin økonomiske fridom: Pliktar i høve til eit selskap vurdert i høve å halde på egne avgjerder om prioriteringar av ressursbruk.
- Fleksibilitet: endring av eigarforhold7samarbeid med private.
- Tilhøvet til forvaltningslov/offentleglov.
- Regelverket om offentlege anskaffingar.
- Arbeidsgjevarpolitisk strategi.

Nærmare om prinsipp 2: «Kommunen set klare mål og resultatkrav til selskapa.»

Generelt

Eigarstrategien for Vaksdal kommune går fram av den overordna eigarskapsmeldinga til kommunen.

Kommunen som eigar vedtek dessutan mål og rammer for det einskilte selskap gjennom vedtekter og selskapsavtalar. I selskapsspesifikke eigarskapsmeldingar går det fram forventa strategisk retning og mål og forventingar til den einskelte verksemd, under dette mål for utbytte- og avkastningsmål.

Eigarstrategiane blir såleis viktige politiske verktøy som kommunestyret som minimum skal vere kjent med.

Styret for det einskilte selskap og foretak har ansvaret for å realisere resultatmåla, og utarbeide strategiar for selskapet innanfor ramma av vedtektene og i samsvar med dei mål og forventningar som kommunen har uttrykt i eigarstrategiane.

For deleigde selskap, der kommunen har ein stor eierandel og/eller som er av stor betydning for Vaksdal kommune, så som Vaksdal næringselskap, bør kommunen ta initiativ ovanfor dei andre eigarane til å utarbeide ein felles eigarstrategi.

Resultatmål og utbyttekrav

Vaksdal kommune skal ha eit strategisk og langsiktig mål med eigarskapet i det einskilte selskap og foretak som kommunen eig heilt eller delvis. Kommunen skal definere og formidle klare mål for avkastning, utbytte og resultat. Eit sentralt omsyn ved fastsetting av utbytte er at selskapets eigenkapital lyt være tilpassa mål, strategi og risikoprofil for verksemda. Rådmannen arbeidar fram framlegg til utbytteforventningar i eigarstrategien for dei selskapa der det i samsvar med vedtektene for selskapet er aktuelt med utbytte. Utbytteforventningar blir handsama i kommunestyret og vert kommunisert til selskapa.

Kapitalstruktur

Kvart einskilt selskap lyt ha ein turvande kapitalstruktur som legg til rette for langsiktig verdiskaping, effektiv måloppnåing og lågast mogeleg kapitalkostnad. Det vil seie at kapitalstrukturen lyt vere tilpassa det einskilte selskap sin situasjon, i tråd med mål, strategi og risikoprofil for selskapet. Styret har eit overordna ansvar for dette. Samstundes lyt kommunen som eigar ha eigne vurderingar av selskapene sin kapitalisering og gjennom dette leie til til ein turvande kapitalstruktur som gir selskapa høve til å realisere ein god forretningsmessig utvikling over tid og som bidreg til effektiv drift. Dårleg tilpassa kapitalstruktur kan mellom anna leie til mindre effektiv drift, feilinvesteringar og svak avkastning på kapitalen eller låg grad av måloppnåing.

Nærmare om prinsipp 3: «Eigaravgjerder og vedtak kan berre det einskilte eigarorgan fatte/gjere.»

Kommunen skal etter aksjelova § 5-1 utøve sitt eigarmynde gjennom generalforsamlinga i eit aksjeselskap. Aksjeloven § 5-1 lyder: «*Gjennom generalforsamlingen utøver aksjeeierne den øverste myndighet i selskapet*».

Tilsvarande gjeld for interkommunale selskap der eigarane etter Lov om interkommunale selskaper § 7 utøver sitt mynde i selskapet gjennom representantskapet.

På den måte er kommunen sikra ein ryddig rollefordeling mellom eigar og selskapet sine organ. Det skal vere klare ansvarstilhøve mellom styret og eigar og dokumentasjon av vedtak og avgjerder.

For dei kommunale foretaka er det kommunestyret som er eigarorgan som handsamar årsmeldingar og velgjer styret. Kontrollutvalet handsamar årsmeldingar frå foretaka før det vert lagt fram for kommunestyret.

Nærmare om prinsipp 4: «Kommunen utøver sin eigaroppfølging gjennom rapportering, dialog og kontroll»

Selskapsspesifikke eigarstrategier

Utarbeidelser av selskapsspesifikke eierstrategier er et viktig grunnlag for eieroppfølging av det enkelte selskap og foretak som kommunen eier. Gjennom selskapsspesifikke eigarstrategiar evaluerast føremonet med eigarskapen, og mål og forventningar til verksemda blir oppdatert og ytterlegare konkretisert. Desse er tatt inn til slutt i eigarskapsmeldinga.

Ein klår kommunikasjon av eigar sine mål og forventningar gir styret eit avklart grunnlag for strategisk planlegging og rapportering tilbake til eigar.

Informasjonsutveksling og styringsdialog

For informasjonsutveksling og formidling av eigar sine forventningar til selskapa bør det gjennomførast eigarmøter. Eigarmøter, i tillegg til representantskapsmøter og generalforsamlingsmøter, er ein viktig del av eigaroppfølginga. Dialogen mellom eigar og styret er og naudsynt ved viktige, prinsipielle og/eller strategiske avgjerder.

Kommunen vil då utøve eit aktivt eigarskap gjennom årleg rapportering frå selskapa, dialog med selskapa i eigarmøter og gjennom eigarskapsmeldingar. På grunnlag av informasjon og dialog vurderer

ein måloppnåing og styra sin evne til å leie selskapa i samsvar med eigar sine forventningar. Aktiv eigaroppfølging er såleis også grunnlaget for val av styremedlemmer.

Selskapskontroll

Gjennom selskapskontroll, har kontrollutvalet på vegne av kommunestyret (i samsvar med kommuneloven § 80), ansvar for å føre kontroll med at kommunen sin eigaroppfølging er i samsvar med lov, regelverk og kommunens egne overordna prinsipp for eigarstyring

Gjennomgang av eigarskapsmeldinga

Kommunen skal ha en open, langsiktig og forutsigbar eigarpolitikk som er uttrykt i eigarskapsmeldinga. Den justerast ved behov som følgje av vesentlege endringar i overordna rammer for eigarstyring, markedsmessige forhold eller liknande. Kommunen lyt ha ein gjennomgang av kommunen sin eigarstrategi ein gong per valperiode.

Årleg gjennomgang i årleg eigarberetning

Det vert vidare lagt opp til ein årleg gjennomgang av kommunen sine eigarposisjonar som står oppsummert i en årleg eigarberetning. Her vil nøkkelinformasjon om dei einskilte selskapa/foretak, under dette samansetnad av styret, omsetnad og eventuelle avgjerder knytt til selskapet sitt føremon e.l. gå fram. Eigarberetninga vert lagt fram i samband med årsmelding og årsrekneskap.

Krav til selskapa sine årsberetningar

Alle selskap kommunen har eigarinteresser i er rekneskapspliktige og må såleis utarbeide årsberetningar jf. rekneskapslova. For å leie til betre eigaroppfølging og openheit rundt kommunen sine eigarposisjonar bør selskapa opplyse meir i årsberetningane enn minimumskrava som er fastsett i rekneskapslova. I tillegg til minimumskrava er det forventa at selskapa opplyser om mellom anna selskapet sitt føremon, politiske og selskapsspesifikke vedtak, nøkkeltal, langsiktige mål, oppnådde mål (både finansielle og ikkje-finansielle) for året, oppsummering av årets aktiviteter og en redegjørelse om verksemda sitt arbeid med samfunnsansvar som et forklart ytterlegare nedanfor.

Informasjon til kommunen

Alle selskap som kommunen har eigarandeler i skal sende årsmelding til kommunen. Protokoll i etterkant av formelle eigarmøte blir sendt til eigarrepresentant og arkivert av kommunen slik at det er offentleg tilgjengeleg.

Informasjon til Kontrollutvalet

Kontrollutvalet skal uoppfordra bli varsla når generalforsamling/representantskap og tilsvarende organ held møte, og kontrollutvalet har rett til å vere til stades på slike møte.

Løypande handtering av kommunen sitt eigarskap

Løypande handtering av kommunen sitt eigarskap blir utført av rådmannen. Rådmannen er ansvarleg for utvikling av rutinar og forvaltning av desse. All informasjon som tilfallar eigarrepresentantane skal arkiverast i kommunens sak/arkiv system.

Nærmare om prinsipp nr 5: Styret sin samansetnad er kjenneteikna av kompetanse, kapasitet og mangfald ut frå eigenarten ved selskapet.

Val av styrer som kan leie verksemdene på ein god måte er kan hende av dei viktigaste oppgåvene for kommunen si eigarstyring. Målet for kommunen er å setje saman styrekollegier som er best mogeleg kvalifisert og eigna til å ta i vare styret sine oppgåver. Styret sin samansetnad skal vere kjenneteikna av kompetanse, kapasitet og mangfold.

Det følgjer av aksjelova § 6-12 at styret har det fulle og heile ansvaret for forvaltninga av selskapet. Styret skal syte for ei forsvarleg organisering av verksemda og gi overordna rammer for verksemda i form av målsettingar, strategiske planar, retningslinjer og budsjett. Vaksdal kommune vil vektleggje og settje saman styrer der styremedlemmane blir valgt på bakgrunn av kompetanse, erfaring og selskapet sitt behov. Det er den totale formelle og reelle kompetansen til styret som er grunnlaget for vurderinga. Normalt er det trong for administrasjons- og leiarerkompetanse, økonomi / finanskompetanse, bransjekompetanse. Juridisk kompetanse og god kjennskap til kommunen kan også vere ynskjeleg. Anna spisskompetanse kan variere frå selskap til selskap.

Vaksdal Kommune vil ved utvelging og samansetnad av styrer freiste å få god balanse mellom kontinuitet i styrets arbeid og behovet for fornying. Kommunen vil også leggje vekt på mangfald, bl.a. i form av balansert kjønnsfordeling, jf. reglne i kommunelova5.

Det skal være relevant kompetanse, og ikkje tilhøve som politisk tilhøre, som avgjer val av styret/styremedlemmar. Politisk erfaring kan likevel vere nyttig kompetanse i eit breitt samansett styre.

Valperiode

I samsvar med selskapslovgjevinga, aksjelova, lov om interkommunale selskap og kommunelova kapittel 11, bør valperioden for styremedlemmane i dei kommunale selskapa og føretaka vere to år. I kommunelova § 66, som regulerer valperioden for styremedlemmane i kommunale foretak, heiter det: «Valgperioden for styremedlemmer er to år med mindre annet er fastsatt i vedtektene. Valgperioden kan ikke settes lenger enn fire år». For å sikre kontinuitet i styra bør halve styret vere på val kvart år.

Gildskap og uavhengighet

KS tilrår inga forbud mot å velgje folkevalte eller tilsette i kommunen til styremedlem i selskap kommunen har eigarrandeler i, men tilrår at kommunen bør vurdere kor ofte vedkommande vil bli inhabil. Skulle ein bli ugild ofte, må ein vurdere om dette vil gjere det lite turvande å velgje den aktuelle personen til styremedlem.

For å unngå uheldig rolleblanding er det som hovedregel tilrådd at faste medlem av formannskapet ikkje sit i styre for kommunale heileigde aksjeselskap. Som eigarorgan bør kommunestyret vere heilt uavhengig til å handsame saker, velgje, og avsettje styrer for dei kommunalt heileigde aksjeselskapa. Ei god eieroppfølging, der verksemda blir vurdert opp mot eigarr sine mål og forventningar, blir best viss det ikkje kan bli stilt spørsmål ved om eigarorganet sine medlemmar er uavhengige.

Valkomite

KS og Norsk utvalg for eierstyring og selskapsledelse (NUES) tilrår bruk av valkomite og at dette bør vere ein del av vedtektene. Kompetente valkomitar med retningslinjer for arbeidet kan leie til ryddige og gode prosesser med å vurdere og fremje eigna kandidater til det einskilte styre. Det bør vedtektsfestast for alle interkommunale selskap at representantskapa velgjer valgkomite. Det bør vedtektsfestast at

deleigde aksjeselskap skal ha valkomite. Det bør utarbeidast egne instruksar for valkomiteane der ansvaret for å fremje forslag til kompetente styrekandidatar fremgår.

For kommunalt helegide aksjeselskap bør det vedtektsfestas ein felles valkomite for alle helegide selskap. Generalforsamlinga peikar ut ein valgkomite beståande av tre medlemmer

av kommunestyret. Rådmannen kan ha ein sekretariatsfunksjon. Generalforsamlinga velgjer valgkomiteen sin leiar. Ein slik samannsetnad er gunstig med tanke på at medlemmane i kommunestyret er eigarorganet og har kjennskap til dei ulike selskapa. Det bør utarbeidast egne instruksar for valkomiteane der ansvaret for å fremje forslag til kompetente styrekandidatar fremgår.

Samansetnad av styret

Det er inga fasit for kva som er ein optimal styresamansetnad, korkje når det gjeld tal styremedlemmer, kompetanse, kjønnsamansetnad, alderssamansetnad eller liknande. For å setta kontroll- og rettleiingsansvaret ovanfor den daglege leiinga er det naudsynt med tilpassa kompetanse og erfaring.

Skal eit styre kunne utøve reell styring må styret sin kompetanse og erfaring, utfylle og supplere dagleg leiar. NIBR uttrykkjer at det er særleg styreleiar sin kompetanse som er viktig i så måte: *«For at et styre skal gjøre en god jobb er det viktig at det er velfungerende. Åpenhet, tillit og respekt bør prege styremedlemmenes samhandling og forholdet mellom styret og selskapets administrative ledelse.»*

«Ved siden av å vurdere det enkelte styremedlemmets kompetanse, erfaring og motivasjon for å gå aktivt inn i styrerollen bør valgkomite og eierorgan også leggje vekt på styremedlemmane si evne og vilje til å jobbe saman som eit velfungerande kollegium. Det innebærer blant annet at styret preges av mangfold, både i kompetanse og kjønnsfordeling. Det vises til kommuneloven § 80 a8 og aksjeloven § 20-6 som gjelder kjønnsrepresentasjon i styrer hvor kommuner eller fylkeskommunes eier minst to tredeler av selskapet, dette gjelder også interkommunale selskaper og kommunale foretak. Det anbefales at en slik tilnærming tilstrebes for alle deleide aksjeselskaper kommunen har eierandeler i.»

Godtgjering

Vaksdal kommune skal ha som prinsipp at godtgjering for styret skal vere på eit moderat nivå, og framstå som rimeleg ut i frå styret sitt ansvar, kompetanse, tidsbruk og

Kompleksitet i arbeidet. Leiar sitt lønnsnivå i selskap der kommunen er ein betydeleg eigar skal liggje på eit konkurransedyktig nivå, men ikkje vere lønnsleiande.

Opplæring av styrerepresentanter

Undersøkingar somm KS har utført viser at politikarar generelt manglar kompetanse om styring etter aksjelova, lov om interkommunale selskap og kommunelova. Det er Vaksdal kommune, som eigar, som har ansvar for å sikre at styret har naudsynt kompetanse for å kunne leie selskapet på ein god måte og slik at det når selskapet sine mål. KS tilrår å gjennomføre obligatoriske kurs eller eigarrskapsseminar for folkevalte styremedlem.

Forslag til retningslinjer

- Alle styrerepresentantar valt av kommunen til i aksjeselskar, interkommunale selskap og kommunale foretak lyt gjennomføre eit kurs i styrearbeid og kommunen sin eigarstrategi.
- Kurs i styrearbeid gjennomførast 2 gonger kvar valperiode.
- Kommunestyret skal som del av folkevalgtopplæringa få innføring i kommunen sin eigarstrategi.
- Plan-/økonomiutvalet skal i løpet av dei første 6 månadene av valperioden ha seminar om kommunen sin eigarstrategi.

Nærmare om prinsipp 6: «Styret sitt arbeid bør vere strukturert, kompetent og vere gjenstand for jamnlege evalueringar»

Styret si oppgåve – gjennom kontroll og rådgjeving – er å leie til mest mogeleg effektiv drift for eigar, og realisering av vereksmda sine mål. Styret er ansvarleg for å utarbeide klåre mål og strategiar for selskapet innanfor ramma av vedtektene og dei mål og forventningar som vert formidla fra eigar. Styret sitt arbeid skal vere strukturert, kompetent og bli jamnleg evaluert.

Styret har det overordna ansvaret for forvaltninga av selskapet. Det skal ta ivare ein uavhengig kontrollfunksjon ovanfor selskapet si leiing på vegne av eigarane. Styret skal syte for en forsvarleg organisering av verksemda, tilsette dagleg leiar og føre tilsyn med dagleg leiing og selskapet si verksemd.

Mål og strategi for selskapet

Styret er forventa å utarbeide klåre mål og strategiar for selskapet innanfor ramma av vedtektene og eigar sine resultatmål og forventningar. Ein bør freiste å settje mål som gjer at selskapa kan rapportere på graden av måloppnåing, og at effektivitet og måloppnåing kan vere gjenstand for evaluering.

Risikoprofil og internkontroll

Styret skal fastsettje kva for risikoprofil selskapet skal ha og sjå til at selskapet har god intern kontroll, tilstrekkelege system og ressursar for å sikre at lovføresegn etterlevast og at selskapet har tilstrekkelege system for risikostyring.

Plan for eiga arbeid

Styret lyt ha ein plan for eiga arbeid, arbeide aktivt med eiga kompetanseutvikling og evaluere verksemda si. For å leie til at arbeidet i styret skjer på ein systematisk og

god måte bør styret lage ein årsplan for arbeidet og leggje opp til ein møtefrekvens

som sikrer at styret kan ta ivare sine funksjonar. Styret bør utarbeide instruks for dagleg leiar og for eige arbeid(styreinstruks). Styreleiaren har eit særleg ansvar for å sikre at arbeidet i styret fungerer godt.

Registrering av styreverv

KS tilrår at alle som tar på seg seg styreverv for kommunale selskap bør registrere vervene for allment innsyn. Vaksdal kommune er som folkevalte organ avhengig av tillit når det gjeld både forvaltning og styring. Openheit rundt kva for andre roller lokalpolitikarar har i samfunnslivet er viktig for å unngå mistanke om rolleblanding. Registrering i kommunesektoren sitt eige styrevervregister vil i seg sjølv auke medvedskaper om dei ulike rollane ein lokalpolitikar har og under dette vere til nytte ved vurdering av spørsmål om ugildskap. Alle som tar på seg styreverv for kommunale selskap skal registrere verva på www.styrevervregisteret.no

Styreforsikring

Styremedlem i aksjeselskap er personleg ansvarleg for sine standpunkt i styret og kan pådra seg personleg erstatningsansvar (jf. aksjelova § 17-1). I KS sin tilrådingar om eigarstyring, selskapsleiing og kontroll er det tilrådd at selskapa aktivt gjer ei konkret vurdering av behovet for styreforsikring for styremedlemmane. Forsikringa gjeld det økonomiske ansvaret, ikke det strafferettslege. Vaksdal kommune slutter seg til dette.

Nærmare om prinsipp 7:» Det skal være openheit knytt til kommunen sitt eigarskap i selskap.»

Generelt

Kommunen vil praktisere openheit ved at ållmeinta får tilgong til informasjon innanfor dei rammer som er gitt i selskapslover og forvaltningslova. Høg grad av openheit bidreg til demokratisk innsyn knytt til kommunen sin utøving av eigarskap eierskap.

Kommunen forventar at selskapa er opne om viktige tilhøve knytt til verksemda. Tilgong til oppdatert informasjon på selskapa sine nettsider gjer det mogeleg for kommunen, andre eigarar og interessentar elles (under dette ållmeinta) løypande å vurdere selskapa si verksemd, resultat, utvikling og måloppnåing. Tilgong til relevant informasjon er ein viktig føresetnad for god eigarskapsutøving (St.meld 27).

Vaksdal kommune vil årleg utarbeide ei eierskapsberetning som vert lagt frem for kommunestyret med status for eigarskapen, styresamansetnad og økonomiske nøkkeltal. På denne måten vil også kommunen gjere sitt til å praktisere openheit som er eit sentralt prinsipp for demokratisk omsyn.

Arkivlova

Selskapa som kommunane eig utfører viktige samfunnsmessige oppgåver som er viktig å dokumentere for ettertida. Føremonet med arkivlova er å ta vare på dokumentasjon som har betydeleg verdi slik at dei kan bli tatt vare på og tilgjengeleg i ettertid.

Vaksdal kommune vil arbeide for at dei selskap kommunen opptrer som eigar i skal underkaste seg dei same arkivkrav som offentleg verksemd. I kommunale foretak følgjer dette av lova. I selskap der kommunen har aksjemajoritet vert det tilrådd å følge arkivlova med føresegn.

Dette er ein lekk i at kommunen ynskjer å tilstrebe størst mogeleg openheit rundt eigarskapen sin.

Nærmare om prinsipp 8: «Kommunen sitt eigarskap skal bidra til samfunnsansvarleg forretningsdrift»

Eigarskapsmeldinga skal vise kva Vaksdal kommune vil oppnå med si deltaking og eigarinteresse i selskap og kva kommunen vil med kommunale foretak. Til skilnad frå private eigarar, der ein sterk drivkraft er profitt og økonomisk verdiskaping, har Vaksdal kommune som eigar ein større strategisk fokus på den einskilte teneste og kva plass tenesta har i samfunnsutviklinga kommunen har ansvar for. I dette perspektivet er det i både kommunens og mottakarane sin interesse at kommunen utøver aktiv eigarstyring slik at selskapa og føretaka kan utvikle seg slik Vaksdal kommune som verksemdseigar og ansvarleg for ein total tenesteproduksjon for sine innbyggjarar meiner er rett.

I dag er det forventa at bedrifter integrerer samfunnsansvar i forretningsdrifta og i utøving av eigarstyring. Bedriftane sine interessenter har forventningar til at eigarane tek etiske, miljømessige og sosiale problemstillingar som er relevante i høve til kjerneverksemda på alvor. Dette kan være saker som har betydning for befolkninga generelt og kundane/brukarane spesielt.

Kommunalt eigde bedrifter vert i større grad enn private oppfatta som ein integrert del av samfunnet og folk sine forventningar til miljømessige og sosiale konsekvensane er tilsvarande større.

Vaksdal kommune forventar at alle selskap der kommunen er eigar skal ta eit aktivt samfunns- og miljøansvar. Det er forvanta at selskapa har retningslinjer og eit medvetent forhold til miljøansvar, etiske retningslinjer, HMS, arbeid med likestilling, arbeid mot misligheitar og korrupsjon og effektiv ressursbruk ved anskaffingar.

Kommunane forventar at selskapa legg til grunn og innarbeidar dei same etiske retningslinjene og det same miljøansvaret som gjeld for Vaksdal kommune.

Eigaroppfølging – mynde, roller og oppgaver

Som en del av en langsiktig og enhetlig eieroppfølging er det viktig at roller og ansvar på politisk og administrativt nivå er klart.

Politisk og administrativ eigaroppfølging

Kommunestyret

- Kommunestyret er kommunens øvste organ og har såleis ei sentral rolle ved:
- Etablering og avvikling av selskaper
- Vedtaking av kommunal eigarstrategi
- Oppfølging, tilsyn og kontroll med kommunen sine eigarinteresser.
- Handsaming av eigarskapsmeldinga

Kommunestyret skal sjølv fatte vedtak om oppretting/avvikling av eit kommunalt føretak (KF) samt etablere vedtekter for føretaket, jf Kommuneleva §§ 62 og 63. Kommunestyret er direkte overordna styret i eit kommunalt føretak, og utgjør såleis Generalforsamlinga for føretaket. Kommunestyret handamar årsbudsjett og årsmelding/årsrekneskap for KF.

Kommunestyret kan fatte vedtak om deltaking, uttreden, opptak av nye deltakarar samt avvikling av eit interkommunalt selskap (IKS), under dette vedta selskapsavtalen, jf lov om Interkommunalt selskap §§ 4 og 32. Er det lagt til grunn tilskot frå deltakarane som føresetnad for budsjetta, er ikkje budsjetta endelege før kommunestyret har handsama budsjett etter KI § 45. Kommunestyret op nemner kommunen sine representantar til representantskapet i IKSer, jf lov om Interkommunale selskap § 6.

Kommunestyret er avgjerdsorgan ved etablering av aksjeselskap (AS), under dette kjøp og sal av aksjar.

Kommunestyret skal etter kommuneleva tilsvarende fatte vedtak vedrørande deltaking i interkommunalt samarbeid, vertskommunesamarbeid og andre tilsvarende juridiske einingar.

Formannskapet

Formannskapet sitt arbeids- og ansvarsområde er etter kommuneleva:

- Formannskapet skal behandle og innstille til kommunestyret forslag til økonomiplan, årsbudsjett og skattevedtak - §8
- Hastekompetanse etter kommuneloven § 13. Formannskapet gis myndighet til å treffe vedtak i saker som skulle vært avgjort av anna organ, når det er nødvendig at vedtak treffes så raskt at det ikkje er tid til å innkalle dette.

Formannskapet er kommunen sitt økonomiutval. Formannskapet handsamar alle økonomisaker av overordna art, og alle økonomisaker som krev budsjettendring skal formannskapet handsame. Formannskapet har særleg ansvar for at det vert utarbeidd gode målsetjingar, planar og andre styringsdokument for tenestene innan utvalet sitt arbeids- og ansvarsområde. Gjennom dette

arbeidet, og gjennom oppfølging av administrasjonen sitt arbeid, skal utvalet bidra til at dei tenestene Vaksdal kommune gjev er så gode som råd.

Kommunestyret har særskilt delegert mynde til formannskapet mellom anna når det gjeld:

- Næringsarbeid – ta initiativ til nærings- og utviklingsarbeid i Vaksdal kommune i samarbeid med Vaksdal Næringsselskap. Næringssaker av økonomisk art som ikkje er delegert til Vaksdal Næringsselskap.

Ordføraren

Ordføraren er kommunens representant i årsmøter/generalforsamlingar der slik representasjon ikkje er særskilt utpekt av kommunestyret.

Ordfører kan bemyndige ein eller fleire representantar til å møte for seg. I dei tilfeller kommunestyret har valt kommunen sine representantar til representantskap, vert det rekna som at delegasjonen er gitt.

Fullmektig

Med dei unntak som er nemnt nedanfor, har fullmektigen alle dei rettar kommunestyret har som eigar. Endring av formålsparagrafen i vedtektene og sal av kommunen sine aksjer skal på førehand ha vore lagt fram for kommunestyret.

Kommer innkalling til generalforsamling for seint til å kunne fremjast som sak for kommunestyret, blir saka lagt fram for formannskapet til avgjerd. Er det heller ikkje tid til å leggje saka for formannskapet avgjer fullmektigen stemmegjevingsspørsmålet på vegne av kommunestyret.

Den som møter som fullmektig pliktar å rapportere tilbake til kommunestyret etter avholdt generalforsamling. Dette kan i praksis foregå ved at vedkommande rapporterar tilbake til rådmannen som så oppsummerar og rapporterar resultat frå generalforsamlingar og representantskapsmøter i ein årleg eigarberetning som går til kommunestyret.

Retningslinene gjeld og for ekstraordinær generalforsamling.

Valnemnd

Valnemnda er valgkomite for kommunens styremedlemmer. Også for aksjeselskap og interkommunale selskap der desse selskapene ikkje har egne valkomitear.

Valnemnda si innstilling bør grunngjevast skriftleg og leggje vekt på dei krav som går fram av eigarskapsmeldinga her.

Eigarmøter mellom kommunen og selskap og foretak

Det bør etablerast ei ordning med eigarmøter med dei viktigaste verksemdene, der kommunen har ein dominerende påverknad. I eigarmøta får kommunen informasjon om verksemdene og høve til å

formidle forventningar til utviklinga av verksemda. Forventningar til avkastning, utbytte og resultat vil vere ein sentral del av dialogen med det einskilte selskap.

Grunnleggjande for all informasjon som blir gitt frå selskapa i eigarmøta må vere dei lovmessige krav til at alle eigarar skal handsamast likt. Av denne grunn er det viktig å halde fram at saker som krevjer tilslutnad frå eigarane skal takast opp i representantskapa for selskapa (IKS) og generalforsamling (AS). Signal frå eigarane til styret skal og bli fremja i deasse organ.

Møta bør leggjast slik at dei gir kommunen grunnlag for, og rimeleg tid til, å ta ivare eit aktivt eigarskap gjennom å forberede og fremje saker til selskapene sitt representantskap og generalforsamling. For rådmannen blir slike eigarmøter eit verdifullt tilskott til den administrative oppfølginga av eigarskapen.

Rådmannen

Rådmannen har ansvar for å halde seg orientert om all verksemd som blir driven på vegne av kommunen, også den som foregår i kommunen sine selskap og føretak. Rådmannen har med det ansvar for den administrative kontakten med leiinga i selskapa. Rådmannen skal følgje med på at selskapa rapporterar slik det blir forventa og legg fram saker for Politisk handsaming.

Rådmannen bistår kommunen sine representantar i representantskap, bedriftsforsamlingar og generalforsamlingar med å avklare kommunen sine vedtekne eigarstrategiar og politisk vedtekne standpunkt og krav.

Rutinar /årshjul for eigarskapsoppfølging i Vaksdal kommune

Tidspunkt	Handling
Kvart fjerde år	I konstituerande møte etter val, opnemner kommunestyret føretak og representantar til generalforsamlingar/representantskap der Vaksdal kommune har eigarskap/eigarinteressar. Kommunestyret velgjer Kontrollutvalet. Etter konstituerande kommunestyremøte vert det organisert eigarseminar som del av folkevaltopplæringa for kommunestyret, der kommunen sitt eigarskap er tema. Eigarseminaret lyt vere avholdt innan 6 månader etter konsituerande møte. Etter eigarseminaret vert Eigarskapsmeldinga handsama. Under dette arbeidet vert det arbeidd fram kompetanseplan for eigarskapsforvaltninga som omfattar: Folkevalte • Kommunestyret • Formannskapet (plan/økonomiutvalet) Eigarskapsrepresentantar • Utsendingar • Styreleiar • Styremedlemmar Eigarskapsmeldinga vert rullert seinast innan 31.12 året etter konsituerande møte. Kontrollutvalet legg fram plan for selskapskontroll som vert handsama og endeleg vedteke av kommunestyret. Kommunestyret kan ta stilling til eventuelt trong for å utarbeide retningslinjer for Kontrollutvalet sin kontroll med kommunen sine interesser i selskap, og kva for dokument som skal sendast til Kontrollutvalet (jf framlegg til ny kommunelov § 23-6 (4))
2 kvart år	Delta på opplæringsprogram i handtering av kommunalt eigarskap.
Årleg	I første tertial: handsame saker til generalforsamlingar/representantskap og gje fullmakt og føringar til eigarrepresentantane i generalforsamlingane/representantskapa. I første tertial: Handsame åreberetning og årsmelding for kommunale føretak, og under dette vurdere om styringsdokumenta er tilstrekkelege. Saman med kommunestyret si handsaming av årsrekneskapen og årsmeldinga: Kommunestyret får gjennomgang av eigarskapsmeldinga til handsaming. Som del av dette arbeidet plan for kompetanse i kommunalt eigarskap vurdert og eventuelt justert. Kontrollorgana gjennomfører selskapskontroll.
2 kvart år	Delta på opplæringsprogram i handtering av kommunalt eigarskap.
Løypande/når sak oppstår	Treffe vedtak om oppretting av kommunale føretak, selskap el. Kommunen sine prinsipp for eigarskap er førande for vurderingane. Etablere/justere vedtekter for eigarorgana. Handsame lovpålagte oppgåver og ta stilling til eventuell delegering.

Eigarstying oversikt over portefølje

Aksjeselskap

Selskap: Vaksdal Næringsselskap	
Stiftingsår	1997
Selskapets formål:	Å fremja næringsutvikling i Vaksdal kommune gjennom å utvikla eksisterande verksemder og ressursar samt skapa ny verksemd, herunder å førestå rådgjeving og finansieringshjelp til næringsverksemd. (jf vedtektene)
Kommunens eigarandel:	67,55 % - 602 aksjar Etter vedtektene skal Vaksdal kommune ha minst 51 % av aksjane. Vaksdal kommune skal ha to styremedlemmar.
Kommunens representantar:	Jan Hansen, (Karin Nordheim Flatekval personleg vara) Brita Hesjedal Lunde, (Frode K. Dyvik personleg vara), Bjørn Roald (Karin Groth personeleg vara)
Om verksemda:	Det skal ikkje utbetalast utbytte til aksjonærane. Eventuelt overskot skal avsetjast til vidare realisering av selskapet sitt formål. Styret skal ha 5- 7 personar med personlege varamenn. Ordinær generalforsamling skal haldast i Vaksdal kvart år innan juni månad. Dagleg leiar utøver det daglege ansvaret, jf aksjelova. Kontorstad er Vaksdal kommune.
Økonomiske nøkkeltal:	Går fram av budsjett og årsrekneskap. Selskapet har signalisert trong for å gå gjennom selskapets økonomiske bærekraft og ynskjer at eigarne skal ta stilling til denne.
Kommunens forventningar:	Retningslinjer for bruk av fond og eigenkapital er særskilt vedtekne ved oppstart av selskapet: <i>«Selskapets fond og eigenkapital skal anvendast til vidareutvikling av eksisterande næringsliv, etablering av ny verksemd og til andre næringsfremjande formål. Det skal leggjast vekt på prosjekt som kan gje lønsame og varige arbeidsplassar i Vaksdal kommune. Fond og eigenkapital skal anvendast i samsvar med den til kvar tid gjeldande næringsplan for Vaksdal kommune. Det kan ikkje gjevast støtte til sanering av gjeld eller til den løpande drift av verksemder eller kommunen. Det kan heller ikkje gjevast støtte til verksemder som vert gjeve betydelege overføringar over statsbudsjettet. Dette gjeld særleg dei tradisjonelle primærnæringane.»</i> I retningslinjene vert det i tillegg uttrykt at hovudregel er at fondets støtte ikkje overstig 50% av det totale kapitalbehov for eit prosjekt. Statlege stønadsordningar skal som hovudregel søkjast først, og det skal ikkje vere stønad til same tiltak frå stat og kommune. Det er krav om eigenkapital som vert individuelt vurdert. Saker som gjeld refinansiering skal vurderast omhyggjeleg og endeleg vedtak skal alltid gjerast av styret for VNS. Endring av retningslinjer kan vedtakast av generalforsamlinga. Hovudverkemiddel for fondet skal vere tilskott. Desse skal finna sitt grunnlag i selskapets fondsmidlar. Styret pliktar til ei kvar tid å forvalte og sikra selskapets eigenkapital. Selskapets eigenkapital kan nyttast til følgjande formål: • Aksjeteikning • Ansvarlege lån • Lån på særskilte vilkår • Plassering av likvide midlar på eigen rentebærande disponibel konto Elles forventar kommunen at: • VNS samarbeider med eksisterande næringsliv og andre offentlege myndigheitar • Er ein drivkraft for utvikling av ny og eksisterande næringsverksemd • Gir rettleiing og motivering av etablerarar fram til realisering og finansiering av prosjekt • Arbeidar i og med nettverk og nettverkstenester lokalt og regionalt, og opprettar og formidlar lokal idebank for etablering/etableringsområde Kommunen sitt motiv for eigarskapen er av Samfunnsøkonomisk karakter.
Kjelde	Vedtektene, stiftingsdokument og saka bak oppretting av selskapet. Rekneskapstal for 2017.

Selskap: Modalen Eksingedalen Billag	
Stiftingsår	1977 (aksjeselskap først seinare)
Selskapets formål:	Dekkje transportbehovet for Modalen og Eksingedalen
Kommunens eigarandel:	88 aksjar
Kommunens representantar:	Ordførar (varaordførar varamedlem)
Om verksemda:	Rutekøyring er selskapet si primærsatsing. Med nytt, komfortabelt materiell har selskapet ruter i Vaksdal og Modalen kommune på oppdrag for kollektivselskapet Skyss . Selskapet driv også turkøyring, taxi, godsruutar, anna transport samt verkstad.
Økonomiske nøkkeltal:	Går fram av budsjett og årsrekneskap. Det er signalisert endra rammeføresetnader for selskapet med ein del uro rundt selskapets drift og organisering.
Kommunens forventningar:	Kommunen sitt motiv for eigarskapen er av Samfunnsøkonomisk karakter.
Kjelde:	Rekneskapstal for Vaksdal kommune 2017, tilbakemelding på spørsmål frå MEB, heimesida

Selskap: BKK AS	
Stiftingsår	1920
Selskapets formål:	«Vår visjon, Vi gir morgendagen nye muligheter, tar utgangspunkt i BKKs stolte tradisjon for pionervirksomhet. Denne tradisjonen er verdifull for konsernet. Å bidra til en bærekraftig og god utvikling av samfunnet preger vår forretningsidé og vårt samfunnsengasjement.»
Kommunens eigarandel:	549 a aksjer – 0,37 %
Kommunens representantar:	Ordførar (varaordførar varamedlem)
Om verksemda:	Våre hovedaktiviteter er <u>vannkraftproduksjon</u> , energiomsetning og infrastruktur til <u>strøm</u> og <u>fiber</u> . I tillegg har vi aktiviteter innen <u>fjernvarme</u> , <u>energimåling</u> , <u>entreprenørtjenester</u> og <u>internett og telekomløsninger</u> .
Økonomiske nøkkeltal:	Går fram av årsrekneskap og budsjett. Selskapet er i omstillingar for å tilpasse seg endra rammeføresetnader i marknaden.
Kommunens forventningar:	BKK skal vere Verdiskapande, Samfunnsansvarleg, Offensiv og Påliteleg. Selskapet skal drive innanfor akseptabel risiko, vere innovativ og ein viktig aktør for utvikling av vasskrafta som ligg til deltakarkommunane. Kommunen sitt motiv for eigarskapen er av Samfunnsøkonomisk karakter.
Kjelde	Vedtekter, selskapsavtale, årsmelding med årsrekneskap 2016, heimesida til BKK

Selskap: Kommunekraft AS	
Stiftingsår	1993
Selskapets formål:	I vedtektene § 2 Selskapets formål heter det: «Selskapets formål er å formidle aksjeeiernes disponible kraft, herunder konsesjonskraft, og drive annen virksomhet tilknyttet slik formidling.»
Kommunens eigarandel:	1 aksje
Kommunens representantar:	Ordfører
Om verksemda:	Kommunekraft er eit uavhengig nonprofit selskap. Kommunekraft AS formidler bistand til aksjonærkommuner medå innhente tilbud på og inngåelse av - Fastpriskontrakter - Spotpris med påslag - Forvaltningskontrakter Kommunekraft AS er ikke selv part i avtalene. Kommunekraft AS bistår også kommuner som ønsker å - inngå avtale med egne innbyggere eller e-verk - inngå avtaler med industri eller andre bedrifter - inngå avtaler om tilbakesalg til konsesjonær - reforhandle eller forlenge allerede inngåtte avtaler
Økonomiske nøkkeltal:	Går fram av budsjett og årsrekneskap
Kommunens forventningar:	Kommunen sitt motiv for eigarskapen er av Finansielt og Samfunnsøkonomisk karakter.
Kjelde	Vedtekter, selskapsavtale, årsmelding med årsrekneskap 2017

Selskap: Fjord Norge AS	
Stiftingsår	
Selskapets formål:	Fjord Norges visjon er å være det mest profesjonelle og slagkraftige destinasjonsselskapet i Europa. Selskapets skal posisjonere Fjord Norge som verdens mest attraktive destinasjon for natur- og opplevelsesferier.
Kommunens eigarandel:	1 aksje
Kommunens representantar:	Ordfører
Om verksemda:	<i>«Fjord Norge AS er landsdelsselskapet for de fire Vestlandsfylkene. I tett samspill med destinasjonsselskapene og næringen, leder vi det internasjonale markedsarbeidet for Fjord Norge regionen.»</i>
Økonomiske nøkkeltal:	Går fram av budsjett og årsrekneskap
Kommunens forventningar:	Kommunen sitt motiv for eigarskapen er av Samfunnsøkonomisk karakter. <i>«Fjord Norge AS skal gjennom målrettet internasjonal markedsføring bidra til økt trafikk og sesongforlengelse og dermed tilrettelegge for bedret lønnsomhet i reiselivstilknyttede bedrifter i regionen. Fjord Norge AS skal ved formidling av markeds- kunnskap bidra til at reiselivsnæringen i regionen tilbyr markedstilpassede produkter og teneste»</i>
Kjelde	Vedtekter

Selskap: Vaksdal Næringspark	
Stiftingsår	1998
Selskapets formål:	Utvikling av næringsområde i Vaksdal kommune
Kommunens eigarandel:	100%
Kommunens representantar:	Kjartan Haugsnes, personeleg varamedlem: Arne Normann
Om verksemda:	« Utleie av egen eller leid fast eiendom ellers» Vedtatt avvikla
Økonomiske nøkkeltal:	Går fram av budsjett og årsrekneskap.
Kommunens forventningar:	Selskapet er vedtatt avvikla, jf møte i Generalforsamlinga 01.10.2018
Kjelde:	K- sak 105/97, Årsrekneskap og årsrapport 2017, Brønnøysund, vedtekter, K sak 74/2015

Selskap: Vaksdal Senter Utvikling AS	
Stiftingsår	2008
Selskapets formål:	Å eige og utvikle Vaksdal senter, samt dertil høyrande verksemd. Å organisere eit samarbeid for å fremje og styrke drift av Vaksdal senter.
Kommunens eigarandel:	200 aksjar; 8,7%
Kommunens representantar:	Truls Morten Kaland
Om verksemda:	Aksjonæravtalen vart inngått mellom Vaksdal kommune, Coop Hordaland AS, Sæterdal As og Vaksdal Senter AS. Selskapet er eigarselskap for aksjonæranes eigardel i Valsdal senter i Forretningsbyggets 1. etg. samt fellesarealer.
Økonomiske nøkkeltal:	Ikkje motteke budsjett og årsrekneskap
Kommunens forventningar:	Selskapet skal bidra til utvikling av Vaksdal senter og Sameiget Vaksdal senter. Selskapet skal også utvide samarbeidet med øvrige næringsdrivande i nærmiljøet. Kommunens eigarskap er av finansiell og samfunnsøkonomisk karakter
Kjelde:	Stifelsesdokument av 21.01.2008, Samarbeidsavtale av 05.07.2007, F- protokoll 07.05.2007, Årsrekneskap og årsrapport 2016, Brønnøysund

Interkommunale Selskap

Selskap: BIR	
Stiftingsår	01.07.2002
Selskapets formål:	BIRs visjon er å vere vestlendingane sin eiga miljøbedrift som skal vere eit moderne og tillitvekkande selskap.
Kommunens eigarandel:	1,61 %
Kommunens representantar:	Bedriftsforsamling: Ordførar (varaordførar varamedlem) BIR klagenemd: Arne Normann
Om verksemda:	Konsernet BIR har en todelt struktur, delt mellom offentlege renovasjonsoppgåver og konkurranseutsatte tenester. ‘ <i>«Hovedmålene for BIR er å tilby god service, opprettholde et godt omdømme, bidra med miljøfremmende tjenester, opprettholde stabile og lave priser til husholdningskundene, samt gi avkastning til eierne. BIR utnytter ressursene i bosset og tar ut verdier i hele avfallets verdikjede.»</i> (årsrapport 2016)
Økonomiske nøkkeltal:	Går fram av budsjett og årsrekneskap
Kommunens forventningar:	Selskapets strategi skal vere i samsvar med Nasjonal Avfallsstrategi. Det gir lav strategisk risiko. Selskapet skal ha ein markedsrisiko som er tilpassa konjunktusvingningar, strukturendringar og endringar i marknaden sjølv med låg strategisk risiko. Selskapet skal utvikle miljøvenlege tiltak for avfallshandtering, vere innovativ og kostnadsberande. Selskapet lyt arbeide for auka kunnskap om miljøvennleg avfallshandtering både privat og profesjonelt. Kommunen sitt motiv for eigarskapen er av Samfunnsøkonomisk karakter.
Kjelde:	Selskapsavtale, årsmelding med årsrekneskap for 2017, heimesida

Selskap: DIHVA (Driftsassistansen i Hordaland. Vann og Avløp IKS)	
Stiftingsår	2000
Selskapets formål:	«Selskapets formål er å være et kompetansesenter for vann- og avløpstjenester.»
Kommunens eigarandel:	Årleg avgift knytt opp mot innbyggjartal.
Kommunens representantar:	Willy Andre Gjesdal (adm) Vara: Dag Seim (adm)
Om verksemda:	«Selskapet skal utføre og formidle tjenester og produkter, slik som driftsassistanse eller driftsansvar, kvalitetssikring, analysevirksomhet, opplæring, erfaringsutveksling og informasjonsvirksomhet. Selskapet kan inngå samarbeidsavtaler eller delta i andre foretak i den grad dette er formålstjenlig.»
Økonomiske nøkkeltal:	Går fram av budsjett og årsrekneskap
Kommunens forventningar:	Kommunen sitt motiv for eigarskapen er av Samfunnsøkonomisk karakter.
Kjelde:	Vedtekter, heimeside, årsrekneskap for Vaksdal kommune 2017

Selskap: Interkommunalt arkiv	
Stiftingsår	1987
Selskapets formål:	IKAH sitt føremål er å arbeide for at verdifullt arkivmateriale i eigarkommunane vert teke vare på og sikra som informasjonskjelder for samtid og ettertid, og gjort tilgjengeleg for offentleg verksemd, forskning og andre administrative og kulturelle formål, jf. Lov om arkiv § 6 (arkivlova).
Kommunens eigarandel:	Årleg avgift etter innbyggjartal. 2,85 %
Kommunens representantar:	Varaordførar (ordførar varamedlem)
Om verksemda:	IKAH tilbyr ei rekkje tenester innan arkivforvaltning: • Arkivplan • Arkivrutinar • Planlegging av arkivfunksjon • Ordning, periodisering • Depotteneste • Kurs Selskapet skal yte deltakarane desse tenestene som er finansierte gjennom det årlege driftstilskotet: a) ordning og katalogisering av deltakarane sine eldre arkiv b) utarbeiding og revisjon av overordna arkivplanar for deltakarane c) lokale kurs om arkivfaglege emne d) tilsyn med at arkivdanning og arkivlokale hos deltakarane er i samsvar med føresegnene i lov om arkiv og forskrift om offentlege arkiv e) rettleiing om arkivfaglege spørsmål f) rettleiing om bevaring av elektroniske arkiv Selskapet skal drive fagleg utviklingsarbeid for å gi deltakarane nødvendig og oppdatert rettleiing om arkivfaglege spørsmål. Kvar deltakarkommune har rett til å få utført arbeid i samsvar med kommunen sitt driftstilskot. Styret gjer vedtak om dei årlege rammene for dette arbeidet. Interkommunalt arkiv i Hordaland og den einskilde deltakarkommunen avtalar årleg kva oppgåver dette arbeidet skal omfatte.
Økonomiske nøkkeltal:	Går fram av budsjett og årsrekneskap
Kommunens forventningar:	Selskapet skal yte deltakarane desse tenestene som er finansierte gjennom det årlege driftstilskotet: a) ordning og katalogisering av deltakarane sine eldre arkiv b) utarbeiding og revisjon av overordna arkivplanar for deltakarane c) lokale kurs om arkivfaglege emne d) tilsyn med at arkivdanning og arkivlokale hos deltakarane er i samsvar med føresegnene i lov om arkiv og forskrift om offentlege arkiv e) rettleiing om arkivfaglege spørsmål f) rettleiing om bevaring av elektroniske arkiv Selskapet skal drive fagleg utviklingsarbeid for å gi deltakarane nødvendig og oppdatert rettleiing om arkivfaglege spørsmål. Kommunen sitt motiv for eigarskapen er av Samfunnsøkonomisk karakter.
Kjelde:	Selskapsavtalen, årsmelding med årsrekneskap 2017, heimesida.

Kommunalt føretak

Selskap: AO Senteret	
Stiftingsår	2004
Selskapets formål:	Foretaket skal tilby personar som ikkje kan få arbeid på det ordinære arbeidsmarkedet, arbeidsoppgåver som er tilpassa den einskilde si yteevne. Arbeidet i verksemda skal bidra til å utvikle ressursar hjå deltakarane gjennom kvalifisering og tilrettelagde oppgåver. Målgruppa for foretaket må kunne utføre arbeid i.h.t. føremål den yrkeshemma må ha fått tilsagn om, og ha rettigheter til uførepensjon eller andre ytingar frå NAV stat.
Kommunens finansiering:	Avtale om medfinansiering av tiltaket mellom Vaksdal kommune og NAV.
Kommunens representantar:	Anita Sævild (leiar) personleg varamedlem: Ann Marit Mehus Lie, Magne Hestad (nestleiar) personleg varamedlem: Jan Hansen, Evelyn Boge (personleg varamedlem ordførar Eirik Haga), Roald Hesjedal personleg varamedlem: Line Eide Vik
Om verksemda:	Deltakarane i tiltaket er tilsett i eit arbeidssamvirke, med produksjon og omsetnad av varer og tenester.
Økonomiske nøkkeltal:	Går fram av budsjett og årsrekneskap
Kommunens forventningar:	Vilkår og regelverk for tiltaket vert fulgt. AO- senteret skal tilby lovmessige og forsvarlege tenester til målgruppa etter det til einkvar tid gjeldande regelverk og rammer fastsatt av kommunestyret. Kommunen sitt motiv for eigarskapen er av Samfunnsøkonomisk karakter.
Kjelde:	K sak 40/04, vedtekter for AO- senteret, Avtale om medfinansiering mellom AO senteret KS og Vaksdal kommune 01.02.2010, Årsmelding og årsrekneskap 2017.

Interkommunalt samarbeid, jf kommunelova § 27

Selskap: Bergen og Omland friluftsråd	
Stiftingsår	
Selskapets formål:	Friluftsrådet si oppgåve er i samarbeid med deltakarkommunane, offentlege etatar på alle nivå og interesserte organisasjonar å arbeide for: a) Sikring, tilrettelegging og drift av friluftsområder av forskjellig slag til ållmeint bruk b) Større forståing for «<i>friluftslivets betydning, betre friluftskultur og utbredelse av friluftsliv</i>»
Kommunens deltaking:	BOF er eit interkommunalt samarbeidsorgan mellom kommunane Askøy, Austevoll, Austrheim, Bergen, Fjell, Fusa, kvam, Lindås, Meland, Os, Osterøy, Radøy, Samnanger, Sund, tysned, Øygarden og Vaksdal. Vaksdal kommune har rett til å opnemne ein repesenant med stemmerett.
Kommunens representantar:	Ordførar
Om verksemda:	Friluftsrådets faste organ er årsmøtet, styret og eit sekretariat som står for dagleg drift. Rådet har mynde til å ta opp lån og pantsette eigedom og verdier.
Økonomiske nøkkeltal:	Deltakarkommunane skal betale tilskott til BOF. Årsmøtet fastset eit årleg per capita beløp tufta på innbyggjartal førre år. Budsjettframlegg som innebærer meir enn 2% reell auke i tilskottet krevjar 2/3 fleirtal på årsmøtet. Går fram av budsjett og årsrekneskap.
Kommunens	BOF skal utøve verksemda i samsvar med føremålet for selskapet, og dei til einkvar tid

forventningar:	gjeldande vedtekter. Framlegg til forretningsplan og budsjett for neste år skal sendast deltakarkommunane for orientering. Kommunen sitt motiv for eigarskapen er av Samfunnsøkonomisk karakter.
Kjelde:	Vedtekter vedtatt på årsmøtet 26.03.2015, årsmelding med årsrekneskap for 2017.

Selskap: Osterfjordrådet	
Stiftingsår	1999
Selskapets formål:	Næringsutvikling i samarbeid med Osterøy og Modalen kommunar
Kommunens representantar:	Ordførar (varaordførar varamedlem)
Om verksemda:	Oppretta i samband med vidareføring av Vaksdal Næringssselskap. Målsetnaden var å stimulere til næringsutvikling i ostefjordregionen. Fylkeskommunale regionale midlar har vore ein viktig del av satsinga. Kommunane har delt på å ha leiarskapen.
Økonomiske rammar:	Ikkje motteke budsjett og årsrekneskap
Kommunens forventningar:	Kommunen sitt motiv for eigarskapen er av Samfunnsøkonomisk karakter.
Kjelde:	Ksak /99

Selskap: IUA Bergen region (interkommunalt utvalg mot akutt forurensning)	
Stiftingsår	2012
Selskapets formål:	Formålet med samarbeidet er å ivareta deltakerkommunens lovfestede plikt til å ha en interkommunal beredskap mot akutt forurensning.
Kommunens representantar:	Vaksdal kommunen har rett til å opnemne ein representant til årsmøtet. Ordførar (varaordførar varamedlem)
Om verksemda:	IUA Bergen region (interkommunalt utvalg mot akutt forurensning) er opprettet i medhold av lov av 13.mars 1981 om vern mot forurensninger og om avfall (forurensningsloven) §§ 43 og 44 og lov av 25. september 1992 om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven) § 27. Deltakerkommunene har delegert sin myndighet etter forurensningsloven § 47 til IUA Bergen region. Delegasjonen fritar ikke kommunene fra den lovfestede plikten til å ha en beredskap mot mindre tilfeller av akutt forurensning i egen kommune. Delegasjonen innebærer at årsmøtet i IUA Bergen region skal forvalte samarbeide Samarbeidet omfatter følgende kommuner: Askøy, Austevoll, Austrheim, Bergen, Eidfjord, Fedje, Fjell, Fusa, Granvin, Gulen, Hyllestad, Kvam, Lindås, Masfjorden, Meland, Modalen, Os, Osterøy, Radøy, Samnanger, Solund, Sund, Ulvik, Vaksdal, Voss og Øygarden Det geografiske virkeområdet er begrenset til deltakerkommunene. På land følger virkeområdet kommunegrensene. Virkeområdet på sjøen går ut til den norske grunnlinjen. IUA Bergen region sine faste organer er årsmøtet, styret og et sekretariat som står for den daglige drift.
Økonomiske nøkkeltal:	Går fram av budsjett og årsrekneskap.
Kommunens forventningar:	Kommunen sitt motiv for eigarskapen er av Samfunnsøkonomisk karakter.
Kjelde:	Vedtekter for IUA avdeling Bergen. Årsmelding med årsrekneskap 2017.

Selskap: LVK	
Stiftingsår	1977
Selskapets formål:	«LVK har som formål å ivareta medlemskommunenes interesser i alle spørsmål med tilknytning til kraftutbygging, energi, kommuneøkonomi og naturmiljø. Beskatning av kraftanlegg og andre økonomiske og naturfaglige rammebetingelser for energiforsyningen står sentralt i arbeidet. LVK skal delta i den energipolitiske debatten og bidra til å fremheve de miljømessige fortrinn vannkraften har som fornybar og forurensningsfri energikilde. LVK vil ikke engasjere seg i konkrete fordelingsspørsmål medlemskommunene imellom, med mindre de berørte kommuner ønsker det. LVK er partipolitisk nøytral.» Arbeidet skjer innenfor rammen av det arbeidsprogram landsmøtet til enhver tid har vedtatt. LVK organiserer kommuner som er vertsskap for vannkraftutbygging.
Kommunens representantar:	
Om verksemda:	«LVK er en ad-hoc organisasjon, hvor kun leder er fast ansatt. Organisasjonen er bygget opp med et landsmøte, landsstyre, arbeidsutvalg og sekretariat. I 2013 ble det opprettet to permanente underutvalg, - energirådet og eiendomsskatteutvalget (ESU).»
Økonomiske nøkkeltal:	«LVKs utgifter dekkes ved en årlig kontingent som hver medlemskommune betaler til sekretariatet innen utløpet av februar hvert år. LVK ønsker å ha en robust egenkapitalreserve for å møte uforutsette utgifter knyttet til viktige politiske saker og andre prinsipielle spørsmål som er av stor betydning for organisasjonen og dens medlemmer. Landsmøtet tar stilling til hvilke reserver som til enhver tid anses hensiktsmessig, og hvilke aktiviteter egenkapitalen skal brukes til. Landsstyret treffer nærmere vedtak mellom landsmøtene der dette er nødvendig. Kontingentens størrelse fastsettes av landsmøtet.» Går ellers fram av budsjett og årsrekneskap.
Kommunens forventningar:	LVK skal ivareta medlemskommunane sine interesser i alle spørsmål om kraftutbygging. LVK er partipolitisk nøytral og tar ikkje stilling for eller mot vannkraftutbygging. Kommunen sitt motiv for eigarskapen er av Samfunnsøkonomisk karakter.
Kjelde:	Vedtekter, årsmelding for 2017 .

Selskap: Vest brann og redning	
Stiftingsår	2017
Selskapets formål:	«Formålet er å utvikle og ivareta et langsiktig faglig samarbeid mellom selvstendige brannvesen i Bergensregionen innen følgende fagområder: • Brannforebyggende arbeid • Brann- og redningsberedskap • Beredskap mot akutt forurensning • Nødmeldingstjeneste (110-sentral) Vest brann- og redningsregion skal ikke være arbeidsgiver, men skal basere den faglige utviklingen på personell tilknyttet det enkelte brannvesen.»
Kommunens representantar:	Vaksdal kommune har rett til å opnemne ein representant til årsmøtet. Ordførar
Om verksemda:	Bergen kommune er administrasjonskommune, og utøver dette ansvaret gjennom Bergen brannvesen.

	Verkeområdet for verksemda følgjer grensene for deltakarkommunane: Askøy, Austevoll, Austrheim, Bergen, Eidfjord, Fedje, Fjell, Fusa, Granvin, Gulen, Hyllestad, Kvam, Lindås, Masfjorden, Meland, Modalen, Os, Osterøy, Radøy, Samnanger, Solund, Sund, Ulvik, Vaksdal, Voss og Øygarden. Gjennom det regionale brannsamarbeidet skal kommunane få tilgang til spesialtenester og spisskompetanse innan alle relevante fagområde. Dette inneber også tilgang til fagsystem, prosedyrar, faglege nettverk og kvalitetsstandardar. Det regionale brannsamarbeidet er regulert gjennom eit felles overordna plandokument basert på risikobiletet i regionen og som byggjer bru mellom brannordningane i den enkelte kommune. Dette vil gje ei tydeleg og føreseieleg skildring av samvirket mellom lokale kapasitetar og regionale forsterkningsressursar. Det regionale planverket vil vere felles operative handlingsplan for kommunane som kvitterer ut risiko definert i m.a. overordna ROS-analysar og i fylkes-ROS.
Økonomiske nøkkeltal:	Samarbeidet vert finansert ved tilskott frå deltakarkommunane slik at deltakarkommunane betaler eit grunntilskot som skal vere 20% av det samle budsjett for kommande driftsår. I tillegg betalar kvar deltakarkommune eit tilskott per innbyggjar som samla skal utgjere 80% av det samla budsjett for kommande driftsår. Det vert oppretta eit bunde driftsfond. Årsmøtet vedtek kva for formål fondet skal nyttast til. Vest brann- og redningsregion kan ikkje ta opp lån eller på annan måte pådra deltakarkommunane pliktar utover det som følgjer av vedtekne budsjettrammar. Kommunar som utfører spesialoppgåver på vegne av deltakarkommunane kan få fordelt tilskott ut i frå kriterier vedtekne av styret og budsjett. Den einskilte kommune må sjølv dekkje kostnader til beredskap som står i samsvar til kommunens ROS- analyse og brannordning, samt kostnader til generell kompetanseutvikling i eige brannvesen. Økonomiske nøkkeltal elles går fram av budsjett og årsrekneskap.
Kommunens forventningar:	Samarbeidet skal sikre tilgong til naudsynt kompetanse og ivareta ein god beredskap i kommunen, koordinering av kompetanseutvikling og beredskapen i regionen. Samarbeidet skal samla styrke kommunalt og regionalt brannvern gjennom formalisert samarbeid for dei aktuelle fagområda.
Kjelde:	K sak 71/2017, Vedtekter for Vest brann og redning.

Selskap: IKT NordHordland (IKTNH)	
Stiftingsår	2018 (fram til etablering som §27- selskap er det adm. Vertskommunesamarbeid jf koml § 28- 1 a (og b).
Selskapets formål:	Samarbeidet skal ivareta samarbeidskommunane sine oppgåver innan IKT knytt til drift, driftstøtte, service, informasjonssikkerheit, samt utvikling, implementering og forvaltning av kostnadseffektive driftsløysingar og tenester.
Kommunens eigarandel:	Vaksdal kommune 4123 innbyggjarar som gir ein eigardel på 8,8%
Kommunens representant:	Vert valt ved realisering
Om verksemda:	Samarbeidet er organisert gjennom tre organ; representantskap, styre og dagleg leiar. IKT Nordhordland er leverandør av IKT tenester til kommunane Lindås, Osterøy, Modalen, Vaksdal, Meland, Radøy, Austrheim, Fedje og Masfjorden. Osterøy er kontorkommune.
Økonomiske nøkkeltal:	Går fram av budsjett og årsrekneskap.
Kommunens forventningar:	IKTNH skal bidra til at kommunenes tenester er trygge, sikre og innovative. IKTNH skal levere i samsvar med den til einkvar tid gjeldande strategiplan, vedteken av kommunestyra i samarbeidet. Kommunen sitt motiv for eigarskapen er av Samfunnsøkonomisk karakter.
Kjelde:	K sak 17/2018. Vedtekter for IKTNH som koml. § 27- samarbeid. Årsrapport og

	årsrekneskap 2017
--	-------------------

Samvirkeforetak

Selskap: KLP	
Stiftingsår	1949
Selskapets formål:	Å ta i vare medlemmanes trong for tenestepensjonsordninger. Selskapet kan også tilby andre forsikringsprodukt, enten selv eller gjennom andre selskap. Selskapet kan drive eller delta i enhver virksomhet som har naturlig tilhøyre til forsikringsvirksomhet, og enhver annen virksomhet som er tillatt for forsikringsselskap, under dette administrasjon og forvaltning av pensjonskassar.
Kommunens eigarandel:	Eigenkapitalinnskott
Om virksomhet:	KLP leverer pensjons-, finans-, og forsikringstenester til både offentlige og private.
Økonomiske nøkkeltal:	Sjå årsrekneskapen for selskapet.
Kommunens forventningar:	KLP tek i vare kommunen si lovfastsatte oppgåve for tenestepensjon. Kommunen sitt motiv for eigarskapen er av Samfunnsøkonomisk karakter.
Kjelde	Vedtekter, selskapsavtale, årsmelding med årsrekneskap for 2017.

Selskap: Biblioteksentralen	
Stiftingsår	
Selskapets formål:	«Hovedformålet for Biblioteksentralen er å være serviceorgan for og hovedleverandør av produkter og tjenester til offentlige bibliotek, skoler og andre offentlige institusjoner. I tillegg kan Biblioteksentralen etablere og investere i virksomheter med det formål å betjene det totale bok-, informasjons- og kunnskapsmarkedet. Biblioteksentralen skal drives etter vanlige bedriftsøkonomiske prinsipper, slik at det skapes økonomisk trygghet og utviklingsmuligheter og slik at medlemmenes interesser ivaretas på beste måte. Biblioteksentralen har ikke økonomisk fortjeneste i seg selv som formål for virksomheten - herunder heller ikke for medlemmene, jf. § 15».
Kommunens eigarandel:	«§ 4 Ansvarsinnskudd Foretakets driftskapital tilveiebringes ved at medlemmene innbetaler andeler á kr. 300,- etter følgende regler: a) Kommunene minst 1 andel for hver 1200 innbyggere, men minst 1 andel. Tallet for statens siste folketelling før innmeldingsdagen legges til grunn.»
Om virksomhet:	«Biblioteksentralen SA er et samvirkeforetak med skiftende kapital og skiftende medlemstall. Foretaket har forretningskontor i Oslo kommune. Medlemmenes ansvar er begrenset til andelskapitalen. Som medlemmer kan opptas: 1. Landets kommuner. 2. Landets fylkeskommuner 3. Norsk Bibliotekforening 4. Kommunenes Sentralforbund (KS) 5. Universiteter, vitenskapelige høyskoler og statlige høyskoler som omfattes av Lov om universiteter og høyskoler (Lov av 1.4.2005 nr. 15). Biblioteksentralens organer er årsmøtet og styret.»
Økonomiske nøkkeltal:	Går fram av budsjett og rekneskap.

Kommunens forventningar:	Biblioteksentralen skal vere eit kompetansesenter for kommunal bibliotekdrift. Kommunen sitt motiv for eigarskapen er av Samfunnsøkonomisk karakter.
Kjelde:	Vedtekene, årsmelding med årsrekneskap 2017.

Vertskommunesamarbeid

Selskap: Interkommunal Legevakt	
Stiftingsår	2016
Selskapets formål:	Voss interkommunale Legevakt skal dekkje det ansvaret kommunane har etter lov av 24. juni 2011 nr. 30 om helse. Og omsorgstenester § 3-2(1) nr. 3 bokstav 2, med tilhøyrande føresegner i forskrifte av 20.03.2015 nr. 231; Akutforskriften.
Kommunens representantar:	Kvar deltakarkommune kan stille med to representantar i Samarbeidsutvalet for legevakt, jf samarbeidsavtalen pkt. 11.
Om verksemda:	Samarbeidet er eit administrativt vertskommunesamarbeid med heimel i kommunelova § 28- 1 a. Samarbeidsavtalen er inngått med heimel i kommunelova § 28 – 1 b. Vertskommunen er delegert mynde til å utøve ansvaret for den interkommunale legevakten på samarbeidskommunanes vegne, slik det er uttrykkeleg uttrykt i samarbeidsavtalen pkt 4 og 5.
Økonomiske nøkkeltal:	Går fram av budsjett og rekneskap. Vertskommunen har ansvaret for utarbeiding og oppfølging av budsjett, rekneskap, rapporteringar, søknader m.m., jf samarbeidsavtalen pkt. 10. Økonomisk styring og oppgjør er regulert i samarbeidsavtalen pkt 15 – 21. Budsjettet auka monaleg for 2017 og er vidareført av vertskommunen for 2018.
Kommunens forventningar:	Innbyggjarane i Vaksdal kommune skal ha eit lovmessig og forsvarleg tilbod om legevakt i samsvar med føresetnadene i det til einkvar tid gjeldande regelverk. Vertskommunen skal syte for ei forsvarleg organisering av tenestene som er i samsvar med samarbeidsavtalen og lov, forskrift og anna regelverk. Vertskommunen skal halde samarbeidskommunane turvande orientert til at samarbeidskommunane kan overvake og vere trygga at tilbodet vert utført innan dei rammer som lovgjevar fastset, og innan dei økonomiske rammer som er lagt til grunn i samarbeidsavtalen mellom kommunane. Vesentlege endringar i tilbodet skal samarbeidskommunane vere varsla om i god tid på førehand slik at samarbeidskommunane har reell høve til å påverke. Krav til tenesta er elles uttrykkeleg regulert i samarbeidsavtalen pkt 7. Kommunen sitt motiv for eigarskapen er av Samfunnsøkonomisk karakter.
Kjelde:	K sak 61/2016, Samarbeidsavtale av 2016. Årsrapport 2017. K- sak 93/2017

Selskap: Administrativt vertskommunesamarbeid om hjorteforvaltning med Voss og Modalen kommunar, kml § 28 b	
Stiftingsår	2016
Selskapets formål:	Administrasjon av hjortevald som inngår i kommuneoverskridande bestandsplanområde for hjort.
Kommunens representasjon:	Vaksdal er vertskommune
Om verksemda:	Vaksdal kommune vert vertskommune etter § 17 i <i>Forskrift om forvaltning av hjortevilt</i> , med administrativt ansvar for å gjennomføre lovpålagte oppgåver og å treffe avgjerder etter delegert mynde frå Voss kommune og Modalen kommune, jf. § 28-1 b. i Kommunelova. Voss og Modalen vert samarbeidskommunar. Reglar i Vaksdal kommune, gjevne i medhald av <i>Forskrift om forvaltning av hjortevilt</i> , vert gjeldande for vald i samarbeidskommunane som inngår i Vaksdal - Evanger bestandsplanområdet og Storfjellet bestandsplanområde.
Økonomiske nøkkeltal:	Går fram av budsjett og årsrekneskap.
Kommunens	Vertskommunesamarbeidet skal gje auka fagleg kompetanse og stabilitet, samt

forventningar:	effektisere dei lovpålagte oppgåvene kommunane har til einkvar tid. Kommunen sitt motiv for eigarskapen er av Samfunnsøkonomisk karakter.
Kjelde:	K sak 51/2016. vertskommuneavtalen mellom Vaksdal, Voss og Modalen kommunar. Årsmelding og årsrekneskap 2017
Selskap: Administrativt vertskommunesamarbeid om hjorteforvaltning med Osterøy kommunar, kml § 28 b	
Stiftingsår	2016
Selskapets formål:	Administrasjon av hjortevild som inngår i kommuneoverskridande bestandsplanområde for hjort.
Kommunens representasjon:	Vaksdal er vertskommune
Om verksemda:	Vaksdal kommune vert vertskommune etter § 17 i <i>Forskrift om forvaltning av hjortevilt</i> , med administrativt ansvar for å gjennomføre lovpålagte oppgåver og å treffe avgjerder etter delegert mynde frå Voss kommune og Modalen kommune, jf. § 28-1 b. i Kommuneleova. Voss og Modalen vert samarbeidskommunar. Reglar i Vaksdal kommune, gjevne i medhald av <i>Forskrift om forvaltning av hjortevilt</i> , vert gjeldande for vald i samarbeidskommunane som inngår i Vaksdal - Evanger bestandsplanområdet og Storfjellet bestandsplanområde.
Økonomiske nøkkeltal:	Går fram av budsjett og årsrekneskap.
Kommunens forventningar:	Vertskommunesamarbeidet skal gje auka fagleg kompetanse og stabilitet, samt effektisere dei lovpålagte oppgåvene kommunane har til einkvar tid. Kommunen sitt motiv for eigarskapen er av Samfunnsøkonomisk karakter.
Kjelde:	K sak 52/2016. vertskommuneavtalen mellom Vaksdal, Voss og Modalen kommunar. Årsmelding og årsrekneskap 2017

Selskap: Kriesesenter	
Stiftingsår	2011
Selskapets formål:	Drift av kriesesenter på vegne av samarbeidskommunane
Kommunens eigarandel:	Vertskommunesamarbeid jf koml § 28 -1 bokstav a, jf b.
Om verksemda:	Bergen er vertskommune og har delegert dei oppgåver og mynde som er naudsynt for å utøve drifta på vegne av samarbeidskommunane. I samarbeidsavtalen er det lagt til grunn årleg rapportering frå vertskommunen til samarbeidskommunane, samt årleg møte mellom vertskommunen og samarbeidskommunane. Samarbeidskommunane skal følgje med og melde frå og eventuell svikt i tilbodet. Samarbeidskommunane kan be om særskilte møte med vertskommunen. Vertskommunen skal drive fagleg utviklingsarbeid som samarbeidskommunane vert invitert inn i.
Økonomiske nøkkeltal:	Går fram av budsjett og årsrekneskap.
Kommunens forventningar:	Innbyggjarane i Vaksdal kommune skal ha eit lovmessege og forsvarleg tilbod om kriesesenter i samsvar med føresetnadene i det til einkvar tid gjeldande regelverk. Vertskommunen skal halde samarbeidskommunane turvande orientert til at samarbeidskommunane kan overvake og vere trygga at kriesesentertilbodet vert utført innan dei rammer som lovgjevar fastset, og innan dei økonomiske rammer som er lagt til grunn i samarbeidsavtalen mellom kommunane. Vesentlege endringar i tilbodet skal samarbeidskommunane vere varsla om i god tid på førehand slik at samarbeidskommunane har reelt høve til å påverke. Kommunen sitt motiv for eigarskapen er av Samfunnsøkonomisk karakter.
Kjelde	K- sak. Samarbeidsavtalen. . Årsmelding og årsrekneskap 2017

Selskap: Administrativt vertskommunesamarbeid om barnevern med Modalen og Vaksdal kommunar, kml § 28 b	
Stiftingsår	2012
Selskapets formål:	Drift av felles barnevern
Kommunens representasjon:	Vaksdal er vertskommune
Om verksemda:	Rådmanenn i Modalen kommune videredeleger si mynde til åfatte vedtak etter Lov om barneverntenester som gjeld Modalen kommune sine innbyggjarar til rådmannen i Vaksdal kommune. Vaksdal kommunen er ansvarleg fir å utføra dei oppgåver Modalen kommune har etter lov om barneverntenester og som ikkje er lagt til statlege organ. Modalen kommunen er medansvarleg med å setje i verv vedtak, enten i form av å bidra med personell, eller yte midlar til drift av tiltak. Saker av prinsipiell betydning skal leggjast fram for politisk handsaming i begge kommunane.
Økonomiske nøkkeltal:	Modalen kommune kjøter denne tenesta frå Vaksdal kommune med ein fastpris som vert regulert i samsvar med deflatoren, samt refusjon for klientretta tiltak, jf Samarbeidsavtalen § 7. Går fram av budsjett og årsrekneskap.
Kommunens forventningar:	Vertskommunesamarbeidet skal gje auka fagleg kompetanse og stabilitet, samt effektivisere dei lovpålagte oppgåvene kommunane har til einkvar tid. Kommunen sitt motiv for eigarskapen er av Samfunnsøkonomisk karakter.
Kjelde:	K sak 43/12. Samarbeidsavtale mellom Vaksdal og Modalen kommunar av 04.07.2012. Årsmelding og årsrekneskap 2017

Anna

Selskap: Invest In Bergen	
Stiftingsår	2016
Selskapets formål:	Invest in Bergen vert etablert som eit «næringsutviklingsprogram» i Hordaland Fylkeskommune med eige kostnads- og finansieringsbudsjett. Invest in Bergen skal ha ei viktig rolle i å vere kommunane sin representant i møte med investeringsinteressenter.
Kommunens eigarandel:	Fylkeskommunal drift med samarbeidssavtale med kommunane i Hordaland. Samarbeidet er regulert gjennom samarbeidsavtale som er handsama i kommunestyret. Finansieringsmodell med kr/innbyggjar: kr. 4 pr innbyggjar kvart år.
Kommunens representantar:	Ordførar
Om verksemda:	Fylkeskommunen har arbeidsgjevaransvaret for dei tilsette og har det administrative ansvaret. Fylkeskommunen leiår styringsgruppa.
Økonomiske nøkkeltal:	Fylkeskommunen er ansvarleg for drifta og bidrag med same beløp pr innbyggjar som kommunane som deltek i samarbeidet. Går elles fram av budsjett og årsrekneskap.
Kommunens forventningar:	Invest in Bergen skal leggje Strategisk Næringsplan for Bergensregionen 2015 – 2020 til grunn for sitt arbeid. Invest in Bergen skal vidareutvikle og ta i vare arbeidet tidlegare gjort av Business Region Bergen. Særleg vekt skal leggjast på marknadsføringsaktivitetar, innsal av regionen, kontinuerleg oppdatering av næringsarealguiden og nettsidene til Invest in Region Bergen»

	Det er særleg viktig at Invest in Region Bergen styrkar regionen sin samla evne til å drive strategisk næringsutvikling og er ein god og tidleg relevant støttespelar og kompetanseutviklar for kommunane i Bergensregionen. For Vaksdal er det viktig å understreke aust-aksen og innsal av potensialet langt Bergensbana og E16. Kommunen sitt motiv for eigarskapen er av Samfunnsøkonomisk karakter.
Kjelde	K sak 88/16 Samarbeidsavtale. Årsmelding og årsrekneskap 2017

Selskap: Etablerarsenteret	
Stiftingsår	2016
Selskapets formål:	Etablerarsenteret skal arbeide utadretta i fylket og vil samarbeide tett med dei eksisterande nærings- og etableraraktørane i kommunane/regionane
Kommunens eigarandel:	Fylkeskommunal drift med intensjonsavtale med kommunane i Hordaland. Samarbeidet er regulert gjennom samarbeidsavtale som er handsama i kommunestyret. Finansieringsmodell med kr/innbyggjar: kr. 3,- pr innbyggjar kvart år.
Kommunens representantar:	Administrativ delteking i styringsgruppa som blir leia av Næringsssjefen i Hordaland Fylkeskommune.
Om verksemda:	Etablerarsenteret skal arbeid utadretta i fylket og samarbeide tett med dei eksisterande i kommunane/regionane som t.d. regionråd, næringshagar, inkubatorar og liknande. Etablerarsenteret vil inngå i innsatsgruppa for innovasjon og entreprenørskap på Næringsseksjonen. Organiseringa skal og sikre ei meir heilskapeleg utvikling av etablerertenestene i Hordaland ved å kople Kom- an.no satsinga til fylket og Etablerarsenteret tettare saman.
Økonomiske nøkkeltal:	Fylkeskommunen er ansvarleg for drifta og bidrag med same beløp pr innbyggjar som kommunane som deltek i samarbeidet. Går elles fram av budsjett og årsrekneskap.
Kommunens forventningar:	Etablerarsenteret må vere ein profesjonell og tilgjengeleg aktør som framsyner heile regionen som attraktiv å etablere seg i. Det er viktig at tiltak for etablerarar framstår som eit heile og at det er tydeleg kompetansefordeling mellom Etablerarsenteret og regionale/kommunale aktørar. Etablerarsenteret har ei viktig rolle i å støtte etablerarar i alle kommunane og er ein spydspiss for kompetanseutvikling for regionen og særleg små kommunar i den. Kommunen sitt motiv for eigarskapen er av Samfunnsøkonomisk karakter.
Kjelde	K sak 88/16 Samarbeidsavtalen, Årsmelding og årsrekneskap 2017

Vedlegg:

Nærmere om selskapsformen aksjeselskap, interkommunale selskap og kommunalt føretak.

Kort om vertskommunesamarbeid

Kort om kommunelova § 27- selskap

Franlegg til ny lovføresegn i kommunelov (Prop 46 L (2017 – 2018))

Nærmere om selskapskontroll

Aksjeselskap

Heimel og rettsleg stilling

Føresegna om aksjeselskap er regulert i aksjelova av 19.07.1997 nr 44. Eit aksjeselskap er eit eige rettssubjekt.

Deltakarane har eit avgrensa ansvar for selskapet sine pliktar, avgrensa til ansvar for innskoten kapital. Eigarane rår dermed heller ikkje fritt over selskapet sine inntekter og formue.

Aksjekapitalen i eit aksjeselskap må vere på minimum kr 30.000,-

Kva er selskapsforma eigna til?

Lovgjevinga set inga grenser for kven som kan vere eigar i eit aksjeselskap. Selskapsforma kan difor vere tenleg viss det er ynskje om å ha ulike grupper eigarar, både fysiske og juridiske personar, og ulike juridiske personar. Selskapsforma eignar seg der kommunen ynskjer å ha eit heilt klårt avgrensa ansvar – til den innskotne kapitalen.

Styrande organ

Generalforsamlinga

Generalforsamlinga er aksjeselskapet sin øvste mynde. Og aksjeeigarane utøver sin eigarmynde gjennom generalforsamlinga.

Generalforsamlinga kan treffe vedtak i alle selskapssaker med mindre lova seier noko anna.

Som øvste mynde for selskapet kan generalforsamlinga instruere andre selskapsorgan, gjere om avgjerdne deira og direkte treffe avgjerd i saker som ligg til andre selskapsorgann, med mindre særlov seier noko anna.

I generalforsamlinga møter kommunen normalt med ein representant. Dette kan vere ordføraren, jf kommunelova § 9. Viss ordførar sjølv ikkje møter kan kommunen stille med fullmektig.

Kommunestyret kan gjennom vedtak instruere representanten om stemmegjeving.

I heleigde kommunale aksjeselskap kan kommunestyret vedta at kommunestyret eller anna utval er generalforsamlinga.

Aksjonæravtalar

Aksjonæravtalar vert nytta for å regulere tilhøvet mellom aksjonærane.

Aksjonæravtalen kan regulere ulike eigarspørsmål så som stemmerett, innskottplikt og forkjøpsrett.

Styret

Styret har det overordna ansvaret for forvaltninga av selskapet. Hovudregelen er at det er styret som tilset og er overordna dagleg leiar.

Dagleg leiar

Dagleg leiar skal styre selskapet etter dei planer, retningslinjer og prinsipp som styret har vedtatt, og rapporterar til styret.

Styring og kontroll

Aksjonæren har rettar i selskapet ut i frå eigarandelen sin.

For kommunen er det difor viktig at eigarandelen er tilpassa kommunen sitt formål med eigarskapet.

Viss ein aksjonær eig over 90% av aksjekapitalen og stemmene i eit aksjeselskap kan vedkommane majoritetsaksjonær tvangsutløyse dei øvrige aksjonærane i selskapet, og konsernbidrag kan gi mellom selskap i konserntilhøve.

Vedtak om endring av vedteker for eit aksjeselskap krevjar minst to tredeler av stemmene – 67%. Det same gjeld avgjerder om fusjon eller fisjon, forhøye eller setje ned aksjekapitalen, opptak om konvertible lån, vedtak om omdanning og vedtak om oppløysing av selskapet.

Alminneleg fleirtal trengs for avgjerder om val av styremedlem, godkjenninga v årsrekneskap og vedtak og utdeling av utbytte. Vedtak og aksjonæravtalar kan regulere behov for breiare, men ikkje snevrare tilslutnad for slike saker.

Viss ein aksjonær har meir enn ein tredjedel av stemmene – 34%, vil denne normalt har negativ kontroll over mange vesentlege avgjerder i selskapet. Dette gjeld særleg vedtektsendringar.

Kommunen sine økonomiske interessar

Økonomisk risiko i høve til eigaradel i aksjeselskap er direkte knytt til verdien av aksjekapitalen som kommunen har skutt inn.

Interkommunalt selskap

Heimel og rettsleg status

Samarbeid mellom fleire kommunar og/eller fylkeskommunar kan ein organisere som interkommunalt selskap (IKS) etter lov om interkommale selskap av 23.01.1999 nr. 6. Lova heimlar at interkommunale selskap er eigne rettssubjekt, som både rettsleg og økonomisk er skilt frå deltakarkommunane. Selskapet har følgeleg sin eigen formue og eigne inntekter og svarar sjølv for sine pliktar. Det er selskapet sjølv som inngår og er part i avtalar og har partsstilling i rettssaker og ovanfor forvaltningsmyndigheitane. Selskapsdeltakarane har uavgrensa ansvar for selskapet sine pliktar. Når

Kva er selskapsforma eigna til?

I eit interkommunalt selskap kan berre kommunar og fylkeskommunar vere deltakarar. Lovpålagte oppgåver, samt tenester der det kan vere regningssvarande og strategisk å løyse oppgåvene i fellesskap er døme for verksemd som selskapsforma typisk er nytta til. Men tilsvarande gjeld for regionale utviklingsoppgåver, prosjekt og anlegg.

Utøving av offentleg mynde og forvaltningsoppgåver vil etter sin karakter krevje overføring av mynde viss oppgåvene skulle bli lagt til eit interkommunalt selskap, og det kan vere avgrensningar i særlovgjevinga som hindrar dette.

Styrande organ

Representantskapet

Representantskapet er øvste mynde for eit IKS. Det er eigarane sitt organ, og deltakarkommunane sin eigarmynde vert utøvd av representantskapet. Dette vil seie at den einskilte deltakarkommune ikkje kan utøve eigarmynde direkte ovanfor selskapet korkje i høve styret eller administrasjon.

Kvar deltakarkommune skal ha minst ein representant i representantskapet. Deltakarkommunane kan gjennom representantskapet treffe vedtak som bind styret, og det kan gjere om vedtak som styret har gjort.

Gjennom ei rekkje føresegn legg lova særlege oppgåver til representantskapet: Det gjeld faststøying av rekneskap, budsjett, økonomiplan og val av revisor, samt vedtak om sal eller pantsetting av fast eigedom eller andre større kapitalinvesteringar, eller vedtak om å gjere investeringar som er av vesentleg betydning for selskapet eller ein eller fleire av deltakarane.

Styret

Eit interkommunalt styre skal ha eit styre og ein dagleg leiar som står ansvarleg for forvaltninga av selskapet. Det høyrar under styret å forvalte selskapet på vegne av deltakarkommunane. Styret leiar selskapet si verksemd og det har ansvar for forsvarleg forvaltning av verdiane i selskapet, og at selskapet er driven i samsvar med formålet.

I forvaltninga av selskapet er styret underlagt representantskapet, og må følgje vedtak og retningslinjer som representantskapet vedtek. Forvaltninga må vere innanfor ramma av selskapsatalen og årsbudsjettet for selskapet.

Dagleg leiar

Dagleg leiar skal styre selskapet etter dei planer, retningslinjer og prinsipp som styret har vedtatt, og rapporterar til styret.

Selskapsavtale

Av lova følgjer det vidare at det skal liggje føre ein selskapsavtale som skal ha eit visst minimumsinnhald.

I selskapsavtalen kan ein dessutan fastsetje at representantskapet skal godkjenne visse saker som elles høyrer innunder styret sin mynde.

Samla sett gir desse føresegna deltakarkommunane i utgangspunktet større innflytelse over styringa av selskapet enn det aksjelova gir deltakarane i eit aksjeselskap. Dette har først og fremst samanheng med at selskapsdeltakarane har uavgrensa ansvar for selskapet sine pliktar. Når deltakarane påtek seg eit størreansvar er det også naturleg å utvide mogelegheitane for å styre.

I ein eigaravtale vil deltakarinteressane i selskapet kunne uttrykkast tydeleg, og det er pålagt representantskapet å utføre tilsyn med visse styringsoppgåver ovanfor styret. Det gjeld mellom anna krav om interne kontrollsysteme, reglar om økonomistyring, strategiutvikling og finansforvaltning.

Arbeidsgjevaransvaret

Dagleg leiar vert tilsett av styret med mindre vedtektene fastset at representantskapet skal tilsette dagleg leiar. Tilsette har selskapet som sin arbeidsgjevar, med dagleg leiar som øvste administrative leiar. Det ligg til styret å utvikle arbeidsgjevarpolitiske retningslinjer for selskapet, med mindre anna er fastsett i selskapsavtalen. Lov om interkommunale selskap regulerar tilsette sin representasjon i styret.

Kommunen sitt økonomiske ansvar og risiko

Kvar at deltakarane har eit uavgrensa ansvar for ein prosent eller ein brøkdel av selskapet sine samle pliktar. Dete skiljer interkommunale selskap frå aksjeselskap, der deltakaransvaret er avgrensa.

Answaret kan avgrensast gjennom selskapsavtalen. Men samla skal deltakarane sine ansvarsdelar utgjere selskapet sine samla pliktar.

I selskapsavtalen kan ein gje heimel for å byggje opp fond for gjennomføring av investeringar og til naudsynt driftskapital. Fonsdoppbygginga skal stå i høve til selskapet sine oppgåver og pliktar.

Representantskapet kan vedta utdeling av selskapet sine midlar, etter framlegg eller samtykke frå styret. Det kan skje etter at rekneskapet for siste rekneskapsår er fastsett.

Styring, tilsyn og kontroll

Forskriftene til lova heimlar reglar om årsbudsjett, økonomiplan, krav til årsrekneskap og årsmelding, periodevis rapportering og KOSTRA- rapportering. Av lova § 18 følgjer at selskap der deltakarane betalar tilskott vert budsjettet for selskapet først endeleg etter at deltakarkommunane har ferdighandsama sine budsjett, jf kommunelova § 45 nr. 4.

Kommunalt føretak

Heimel og rettsleg status

Kommunale føretak er ein del av kommunen som rettssubjekt, og heimla i kommunelova kap 11. Eit kommunalt føretak er ikkje eit eige selskap med rettsleg eller økonomisk sjølvstende, men er ein del av kommunen og såleis underlagt kommunestyret som øvste mynde.

Kommunestyret fastset verksemda føretaket skal drive gjennom føresegn om formål i vedtektene. Det same gjeld for den ytre ramma av styret sitt mynde. Kommunestyret kan gjennom vedtekene eller andre typer vedtak gje bindande pålegg for føretaket. Kommunestyret vedtek sjølv både stifting og oppløysing av kommunalt føretak.

Kva er selskapsforma eigna til?

Reglane om kommunalt føretak tek særleg sikte på å gje eit alternativ for meir sjølvstendig organisering av kommunale oppgåver. Organisasjonsforma vert som regel nytta når både forretningsmessige og samfunnsmessige omsyn skal takast i vare. Det er likevel ikkje avgrensningar i sjølve kommunelova når det gjeld kva for oppgåver kommunen kan leggje inn i eit kommunalt føretak.

Styrande organ

Føretaket er leia av eit styre som har alminneleg mynde til å fatte avgjerd for føretaket. Føretaket er leia av styret og dagleg leiar. Dette er obligatoriske organ. Kommunestyret velgjer sjølv styremedlemmane med mindre anna framgår av delegasjonsvedtak, jf kml § 62 (2). Val av styre skjer etter reglane om forholdsval og fleirtalsval, jf kml §§ 36, 38 og 35 nr 4. Styret har eit overordna ansvar for organiseringa av føretaket si verksemd. Leiaransvaret gjeld ikkje berre den forretningsmessige siden av verksemda, men generelt forvaltninga av dei verdiar og oppgåver kommunen har lagt til føretaket. Det er styret og dagleg leiar som opptrer utad på kommunen sine vegner. Etter kommunelova § 69 kan det sjølvstendige mynde som styret har bli avgrensa gjennom vedtekter. Då må vedtektene fastsetje at nærare bestemte saker må vere godkjente av kommunestyret for å vere bindande for kommunen.

Dagleg leiar vert tilsett av styret. Dagleg leiar står i eit direkte underordnings- og ansvarstilhøve til styret. Styret er igjen underlagt kommunestyret.

Arbeidsgjevaransvaret

Dagleg leiar har det overordna ansvaret for dei tilsette i kommunale føretak. Kommunen sin overordna arbeidsgjevarpolitikk legg rammane også for det kommunale føretaket. Det gjeld mellom anna seniorpolitikk, likestilling, tariffområdet og kompetanseutvikling. Ved brot i lønsforhandlingar trer konserntankegongen inn. Det vil seie at brot som er oppstått i eit føretak får verknader for heile det gjelande området i kommunen. Føretaket kan vere medlem i KS Bedrift.

Kommunen sitt økonomiske ansvar og risiko

Føretaket er ein del av kommunen og såleis underlagt kommunestyret sitt budsjettmynde. Dermed set dei kommunale budsjettvedtaka rammar for føretaket si verksemd, og styret er bunden av kommunestyret sine budsjettvedtak. Føretaket kan forplikte kommunen innanfor desse rammane, og kommunen er kontraktsmotpart i dei avtalene som føretaket inngår.

Styring, tilsyn og kontroll

Kommunens styrings. Og kontrollmogelegheiter er fleire og meir omfattande i kommunalt føretak inn i sjølvstendige selskap. Av forskrift til Kommunelova fælgjer reglar for årsbudsjett og økonomiplan, samt krav om KOSTRA- rapportering. Kontrollutvalet skal handsame årsmelding og årsrekneskap for føretaket, før kommunestyret får dei til handsaming.

Kommunelova sine føresegn om konserntankegong gjeld tilsvarande slik at føresegn om handsaming av rekneskapsmessig overskot eller underskot gjeld også for føretaket.

Kommunale føretak har ei sjølvstendig stilling i høv kommunens administrasjonssjef. Det betyr at rådmannen ikkje har instruksjons- eller omgjeringsmynde ovanfor dagleg leiar. Rådmannen kan

likevel isntruere dagleg leiar om å ikkje iverksetje eit tilatk eller ei sak før kommunestyret har handsama saka. Rådmannen har såleis høve til å leggje ei slik sak fram for kommunestyret.

I saker som føretaka fremjar for kommunestyret har rådmannen ansvar for fullstendig sakshandsaming, jf kml § 23.

Vertskommune etter kommunelova kapittel 5 A

Rettsstilling og lovgjeving

Lov om kommunar og fylkeskommunar kapittel 5 A omhandlar vertskommunesamarbeid. Vertskommunemodellen er meint nytta for lovpålagte oppgåver for utøving av offentleg mynde. Modellen føreset at ein kommune (vertskommunen) utføre einskilte oppgåver på vegne av andre kommunar (samarbeidskommunar) Vertskommunen har delegert mynde til å utføre oppgåvene, men samarbeidskommunane er ansvarleg for tenesta i høve egne innbyggjarar.

Styrande dokument:

Kommunestyret vedtek sjølv om kommunen skal inngå vertskommunesamarbeid.

Samarbeidet er tufta på avtale mellom kommunane. Viktige føresegn for samarbeidet, under dette samarbeidskommunane sine forventningar og rutinar for styringsdialog mellom vertskommunen og samarbeidskommunane skal gå fram av samarbeidsavtalen.

Det er to variantar av vertskommunesamarbeid:

- Adminsitrativt vertskommunesamarbeid (koml § 28 -1b)
- Vertskommune med interkommunal folkevalt nemnd (koml § 28-1c)

Interkommunalt samarbeid (§ 27 selskap)

Rettsleg stilling og lovgjeving

Kommunelova § 27 har reglar om samarbeidsavtalar mellom kommunar når samarbeidet er organisert med egne styre. Gjennom vedtektene kan det heimlast at eit interkommunalt samarbeid får ansvar og mynde som eit egne rettssubjekt.

Styrande organ:

Styret for interkommunalt samarbeid må tildelast ein viss sjølvstendig mynde til å ta avgjerder. Dette mynde må ein avgrense til avgjerder som omhandlar drift og organisering av verksemda. Styret sin

mynde er difor avgrensa. Styret si rolle og tilhøvet til samarbeidskommunane må utformast i vedtektene.

Kommunestyret:

Kommunestyret gjer sjølv vedtak om oppretting av styre.

Vedtekter:

Vedtektene inneheld føresegn om formål og om styret sin kompetanse til å :

Ta opp lån eller på annan måte pådra deltakarne økonomiske pliktar. Vidare kan vedtektene ha føresegn om eigarstyring, til dømes at einskilte typer saker skal leggst fram for deltakarkommunane før styret fatter vedtak i saka.

Framlegg til ny lovføresegn om interkommunalt samarbeid i ny kommunelov (Prop 46 L (2017 – 2018))

«§ 17-1 Interkommunalt samarbeid

Kommuner og fylkeskommuner kan utføre felles oppgaver gjennom et interkommunalt samarbeid.

Et interkommunalt samarbeid skal foregå gjennom et interkommunalt politisk råd, kommunalt oppgavefellesskap, vertskommunesamarbeid, interkommunalt selskap, aksjeselskap eller samvirkeforetak, en forening eller på en annen måte som det er rettslig adgang til.

Om samarbeidet omfattes av reglene om offentlige anskaffelser vurderes ut fra reglene om offentlige anskaffelser.»

Reglane om dei einskilte samarbeidsformane er så utdjupa i framlegg til kommunelov kap 18 – 21.

Selskapskontroll

Selskapskontroll er heimla i kommunelova § 77 nr 5:

«Kontrollutvalget skal påse at det føres kontroll med forvaltningen av kommunens eller fylkeskommunes interesser i selskaper m.m.»

Ansaret og oppgåvene under dette er vidare regulert i Forskrift om kontrollutvalg i kommuner og fylkeskommuner kapittel 6.

Kommuneloven § 80 gir kommunen en innsynsrett i selskaper som fullt ut, direkte eller indirekte, er eid av kommunen. Innsynsretten gjelder for kommunens kontrollutvalg og den som på utvalgets vegne utfører selskapskontrollen.

Selskapskontrollen kan delast i to:

- Eigarskapskontroll, det vil seie den obligatoriske delen av selskapskontrollen som omfattar kontroll med forvaltninga av kommunen sine eigarinteressar, under dette å kontrollere om den som utøver eigarinteressane gjer det i samsvar med kommunestyret sine vedtak og føresetnader.
- Forvaltningsrevisjon, det vil seie den friviljuge delen av selskapskontrollen som omfattar systematiske vurderingar av økonomi, produktivitet, måloppnåing og verknader ut frå kommunestyret sine vedtak og føresetnader.

Selskapskontroll omfattar alt kommunalt eigarskap som er organisert med heimel i andre lover enn kommunelova, samt interkommunalt samarbeid etter kommunelova kap 5 og som er eige rettssubjekt. Det betyr at Interkommunale Selskap (IKS), aksjeselskap og samverkeføretak er inkludert. Kommunale føretak organisert etter kommunelova kap 11 og interkommunalt samarbeid i medhald av kommunelova kap 5 er derimot ikkje omfatta av selskapskontroll, ettersom desse organisasjonsformane ikkje er å rekne som sjølvstendige rettssubjekt.